49-Դ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1624 Կ. ՊՕԼԻՍ ՈՒՐԲԱԹ 6–19 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1906 2 ՐԱՄԱԶԱՆ 1324 – 6 ԹՐՇԻՒՆԸ ԷՎՎԷԼ 1322

Journal Arménien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՑԼԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալը Ալի Ճառաէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն արուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته در
صاحب امتیازی: ارمانس فرید
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Յարկան	Վերջանակ
Պոլսոյ համար	80 գր.	50 գր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամէ համար տողը 5 գրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մանաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ԼՈՒՐ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Պէտք է ամբողջ հատուածներ ընդօրինակել Ս. Պատրիարք Հօր երկասիրած «Եղեմուտք Պատրիարքարանի» գործէն, հաստատուելու համար սա գաղափարին մէջ թէ Ն. Սրբազնութիւն ի՛նչ մանրակրկիտ խնամք, և հաւատոյ հանճար մը դրած է իր տեղեկագրին մէջ, ո՛րքան կարելի էր սակայն ութամեայ շրջանին պայծառ մատակարարութիւնը տանիլ դնել նոյն շրջանին կանխագոյն ժամանակին եղեմուտքին հիմն վրայ։

Ս. Պատրիարքը իր գործին տեղեկաբերն է. և այդ պաշտօնը կատարած է յստակ, ամփոփ և համադրող տեսութեամբ. սեղանաւորական հաստատութեան մը վարիչ նախագահը տարբեր կերպով, կամ, աւելի համադրող ոգի մը պիտի չկրնար ներշնչել իր ստորակայ պաշտօնեաներուն, իր ուղած պայծառ կերպովը բարդելու թուանշանները, որպէս զի ինք յետոյ իր արամաբանութիւնը ընէ կազմաւորէ տուեալ արդիւնքներուն իւրաքանչիւր կէտին վրայ, հանելով հակիրճ հետեւութիւններ։

Բայց Տ. Օրմանեան Սրբազան իր հակիրճ հետեւութիւններուն մէջ պերճախօս է. համառօտութիւնը աւելի ազդու միջոց մըն է սեղանաւորական կամ ելմական վիճակ մը պարզելու համար։ Եւ այս սկզբունքին համաձայն շարժած է Պատրիարքը։

Տեղեկագրին ընթերցման միջոցին անտերքելի կերպով կարելի է տեսնել յստակ ու պայծառ ըլլալու գովելի ճիգը։ Թուանշանները պարակելու համար կանխահոգ կա՛մ նախապաշարուած ջանքեր չկան։ Կացութիւնը պարզուած է իր բոլոնդակ մերկութեամբ, որուն մէջ կ'երեւի Պատրիարքարանի ելքի և մուտքի վիճակը։

Բոլոր աչքառութիւնը յայտնապէս Ս. Պատրիարքինն է. լեզուն, ոճը, մեկին դարձուածքները, խեղաթիւրումներէ զգուշանալու վերին աստիճանի հոգածութիւնը բաւականէն աւելի ցոյց կուտան այս ճշմարտութիւնը. թէեւ տեղեկագիրը ո՛չ մակագրուած է կնիքով և ոչ ստորագրուած։ Ո՛չ մէկ մանրամասնութիւն քաղարկուած է ծախքի և մուտքի բաժիններուն մէջ։ Ութամեայ շրջանը մերկապարանոց կ'երեւի, և միակ մեկին կէտը՝ զոր սակայն կողմնակի կամ չեղակի կը լուսաւորին քանի մը տող բացատրութիւններ՝ ա՛յն պիտի ըլար անչուշտ թէ այս ութամեայ շրջանին նախնական խարիսխը ի՛նչպէս հանդչած է իր նախորդին ելմական գեներին վրայ, որ չորս հազար օսմ. ոսկիի պարագային պարագրէն է, ինչպէս կ'ըսէ Տեղեկագիրը։

Հարկաւ արդէն թէ կողմնակի կամ չեղակի կը լուսաւորուի այդ կէտը քանի մը տող բացատրութիւններով, ինչ որ կը բաւէ մատաղիր ընթերցողին համար։

Ս. Պատրիարքը ամէն պարագայի մէջ իր գործին տեղեկաբերն է. ա՛յս իսկ մեծագոյն արժանիք մըն է. և իր այս պաշտօնը կատարած է չեչտերը դնելով տեղեկագրին բաներուն վրայ, ինչպէս թուանշանները զետեղելով, իւրաքանչիւրը իր տեղը։

Տեղեկագրին ընդհանուր ընթերցումը լուրջ խորհրդածութիւններու և նկատառումներու նիւթ կը հայթայթէ առատօրէն։ Ուղղակի իր նիւթին մէջ կը մնէ՝ առանց վերապահութեան պատմութիւնը ընելով Մնտեսական Խորհուրդի մը կազմութեան։ Դժուարութիւնները ասկէց աւելի անկեղծօրէն և պարզօրէն կարելի չէր յայտնել։ Մնտ. Խորհուրդին երկունքը կը սկսի 1896 դեկտ. 20էն և ծնունդը կ'ողջունուի 1901 Հոկտ. 2ին միայն։ Ցղութեան այս երկարաձգ շրջանին մէջ, որ յաջորդական հրաժարումներու բացօթեայ մէջոց մը կը ներկայացնէ, համարատուութեան և մատակարարութեան եղանակը ինչ կերպով եղաւ.— Այս կէտը իր բովանդակ պարագաներով պարզուած չէ Մնտեսական Խորհուրդին կազմութեան դժուարութիւններուն պատմութեան միջոցին. բայց տեղեկագրին յետագայ մասերուն ընթերցումը ցոյց կուտայ թէ հոգածութիւնը ստանձնած է Քաղ. Ժողովը, և Ս. Պատրիարքին խնամածութիւնը յայտնի կ'երեւի այդ հնգեռիմը պարակելու համար։

Կ'արժէ այդ դժուարութեանց մասին Տեղեկագրին ամբողջ Դ. Գլուխը ընդօրինակել, ուր Մնտեսական Խորհուրդին կազմութեան և յարակից անյաջողութեանց պատմութիւնը կ'ըլայ սկսեալ 1896 Դեկտ. 20էն մինչև վերջապէս 1901 Հոկտ. 2.—

Մնտեսական Խորհուրդ

«Մնտեսական Խորհրդոյ կազմակերպութիւնը անհրաժեշտ պահանջ մը լինելով, Բաղաքական Ժողովը կազմեց զայն 1896 Դեկտեմբեր 20ին, անդամակցութեան հրաւիրելով Բարսեղ Մանուկեան, Զարմայր Ճշմարտասօսեան, Խնդիր Սիմոնեան, Համազասպ Պալլարեան, Յակոբ Գկէեան, Տիգրան Թօքաթեան և Տիրան Նաղարեան էֆէնտիները. բայց Տ. Նաղարեան էֆէնտի 1897 Յունուար 3ին և Տ. Թօքաթեան էֆէնտի Յունուար 10ին գրաւոր, և ուրիշներ ալ բերանացի հրաժարական տուած լինելնուն, 1897 Յունուար 17ի նիստին մէջ Ժողովը առաջին ընտրութիւնը չեղեալ նկատեց, և 1897 Փետր. 7ին երկրորդ Մնտես. Խորհուրդ մը կազմեց, և անդամակցութեան հրաւիրեց Համազասպ Պալլարեան, Համբարձում Էօմիւրեան, Մանուէլ Շնորհքեան, Մաքսուտ Շահպազեան, Յակոբ Ինճէյեան, Յակոբ Պէկեան և Նշան Փափազեան էֆէնտիները։ Բայց ասոնցմէ ալ առաջին վեցերը Փետրուար 28ին հրաժարականներ հասուցած լինելով, 1897 Մարտ 14ին երրորդ ընտրութիւն մը կատարեց և անդամակցութեան հրաւիրեց Եդուարդ Գարակէօզեան, Կարապետ Մալխասեան, Կարապետ Քիւրքճիխանլեան, Համբարձում Էօմիւրեան, Նշան Փափազեան, Տիրան Կիւմիւշկիրտան և Քիւրուբէ Փափազեան էֆէնտիները։ Այս անգամ հնարաւոր եղաւ ընտրելոց մեծամասնութիւնը համաձայնեցնելով՝ դիւան կազմել և գործի ձեռնարկել տալ, և երկու հրաժարելոց, Եդ. Գարակէօզեան և Տիր. Կիւմիւշկիրտան էֆէնտիներու տեղ 1897 Յուլիս 31ին ընտրուեցան Յովհաննէս Ալալբմեան և Պօղոս Էքսէրճեան էֆէնտիները։ Այս վերջիններուն հրաժարելովը և Քեր. Փափազեան էֆէնտիի մահուամբը 1898 Մայիս 26ին ընտրուեցան Արմենակ Կիւմիւշկիրտան, Կարապետ Բապուճճեան և Մկրտիչ Ինճէեան էֆէնտիները. բայց երեքն ալ հրաժարեցան, և 1900 Յունիս 27ին ընտրուեցաւ Թագւոր էֆէնտի Արեւեան։ Սակայն 1901ին Նշան Փափազեան էֆէնտի ալ հրաժարեցաւ, որով 1901 Մայիս 16ին երեք պակասկոց տեղ ընտրուեցան Դէորգ Ասլանեան, Միհրան Շիրինեան և Սարգիս Տանձիկեան էֆէնտիները, և Թագւոր Արեւեան էֆէնտիի հրաժարականին վրայ 1901 Հոկտեմբեր 2ին ընտրուեցաւ Վահան էֆէնտի Սուրէնեան։ Իսկ Համբարձում էֆէնտիի պաշտօնով մայրաքաղաքէս հեռանալուն վրայ, 1903 Նոյեմբեր 5ին անդամակից ընտրուեցաւ Խոսրով էֆէնտի Տէմիրճիպաշեան, և 1904 տարւոյ վերջը պաշտօնավարող անդամներն էին Գէորգ Ասլանեան՝ Ատենապետ, Խոսրով Տէմիրճիպաշեան, Կարապետ Մալխասեան, Կարապետ Քիւրքճիխանլեան, Միհրան Շիրինեան, Սարգիս Տանձիկեան և Վահան Սուրէնեան էֆէնտիները։»

Թէ ի՞նչպէս ընտրուեցաւ Միհրան էֆ. Զօպանեան։ Կարդանք Տեղեկագիրը։

Եղեմտից Հոգաբարձութիւն

«Եղեմտից Հոգաբարձութեան պաշտօնը 1885էն Եղեմտից Տեսչութեան պաշտօնին փոխուած էր, և փոխանակ Տեսուչ Հոգաբարձութեան, վճարեալ տեսուչ պաշտօնեայ մը միայն կը հսկէր և կը կարգադրէր Պատրիարքարանի բոլոր Եղեմուտքն, այսինքն հասութից և ծախուց, գանձմանց և վճարմանց գործերը։ Այդ ձեւին չարունակութիւնը նոր վարչութեան 1897 Յունուար 17ի նիստին մէջ խորհրդածութեան նիւթ լինելով, յաջորդ նիստին մէջ որոշուեցաւ Տեսչութեան ձեւը դադրեցնել և Հոգաբարձութեան ձեւը վերանորոգել։ Ըստ այսմ երեք անձեր ընտրուեցան և անոնց յանձնուեցաւ չորս ընկեր եւս գտնելով՝ Եղեմտից Հոգաբարձութեան եօթն անդամոց թիւը լրացնել։ Ընտրուածներն են Կարապետ Թիրեաքեան ու Պօղոս Էնֆէնտեան և Սարգիս Այվազեան էֆէնտիներն։ Սակայն առաջին երկուքը բոլորովին իակ հրաժարեցան և 1897 Փետրուար 7ին, նոր ընտրութիւն մը կատարուեցաւ հինգ անդամով, և պաշտօնի հրաւիրուեցան Գրիգոր Զաքարեան, Խոսրով Տէմիրճիպաշեան, Մկրտիչ Գաղանճեան, Սարգիս Այվազեան և Սիմոն Դայսէրլեան էֆէնտիները։ Ասոնցմէ երեքն ալ հրաժարեցան։ 1897 Մարտ 14ին նոր Հոգաբարձութիւն մը կազմուեցաւ չորս անդամով, և ընտրուեցան՝ Աթանադինէ Աբրահամեան, Գրիգոր Զաքարեան, Մկրտիչ Ինճէեան և Սարգիս Այվազեան էֆէնտիները։ Բայց ասոնց ալ չընդունելնուն վրայ, Ժողովը Մարտ 21ին չեղեալ նկատեց կատարուած ընտրութիւնները։ Ասոնց յաջորդող փորձերն ալ յաջող ելք մը չունեցան. որովհետեւ գանձմունք և վճարմունք առօրեայ գործողութիւններ լինելուն, և հասոյթք և ծախք չարունակ ներկայութիւն պահանջելուն, դժուար կը լինէր Եղեմտից Հոգաբարձութիւնը վարող արժանաւոր անձեր գտնել, որոնք կարենային այդչափ զոհողութիւն ընել և գրեթէ չարունակ Պատրիարքարան գանուիլ։ Միւս կողմանէ Բաղաքական Ժողովը բացարձակապէս մերժած լինելով վճարեալ պաշտօնէի մը հսկողութեան և կարգադրութեան յանձնել Պատրիարքարանի Եղեմուտքը, 1897 Նոյեմբեր 14ին նոր որոշում մ'ըրաւ։ Ըստ այսմ Եղեմտից Տեսուչը այնուհետեւ իբր Եղեմտից Դիւանի Տեսուչ՝ դիւանական, տնտեսական և նիւթական գործերու պիտի հսկէր. այլ յատուկ կնքով և յատուկ վերատեսութեամբ սեփական թղթակցութիւն պիտի չունենար։ Մնտեսական Խորհուրդը ընդհանուր կարգադրութեանց պիտի նայէր, գլխաւորութեամբ Էլիաս էֆէնտի Զայանի, որ Բաղաքական Ժողովոյ կողմէն իբր յատուկ պատուիրակ նշանակուեցաւ, իսկ առօրեայ հրամանագները և վճարմանց հրամանները Պատրիարքը պիտի տար։ Ինչ որ Պատրիարքէն կամ Խորհուրդէն որոշուած կամ յանձնարարուած էր՝ Եղեմտից Դիւանի Տեսուչը պիտի կրնար գործադրել, անոնցմէ դուրս ինչ ալ ըլլայ՝ Պատրիարքի հրամանը չընդունուած չպիտի կատարէր։

Այդ ձեւը չարունակեց բաւական ժամանակ, սակայն հետզհետէ եղեմտական զանազան խնդիրներ մէջտեղ ելան, և հիմնական քննութեանց և կարգադրութեանց պէտքեր զգալի եղան. անոր համար Բաղաքական Ժողովը հարկ տեսաւ խնդիրները ուսումնասիրելու և լուծման ձեւերը ճշդելու համար, եղեմտական Վարչական Մասնախումբ մը կազմել իր մէջէն, և անոր յանձնել բոլոր առկախ մնացած խնդիրները։ Մասնախումբը կազմուեցաւ 1901 Մարտ 9ին, և անդամ նշանակուեցան Ս. Պատրիարք Հայրը, Ստեփան փաշա Ասլանեան և Գրիգոր էֆ. Խաչրեան և որոշեալ հրահանգներ ալ գծագրուեցան, որոց գլխաւորն էր իւրաքանչիւր եռամսեայ տեղեկագիր ներկայել Բաղաքական Ժողովոյ։ Այդ Մասնախումբը բաւական աշխատութիւն ունեցաւ, և կանոնաւոր նիստերով բաւական խնդրոց լուծումներ և կարգադրութիւններ ալ կատարեց, և իր գործառնութեանց տեղեկագիրները տուաւ նոյն տարւոյ Յուլիսին և Դեկտեմբերին։ Բայց 1901 Նոյեմբեր 17ին Ստեփան Ասլանեան փաշա վախճանեցաւ, և Մասնախումբն ալ չնորոգուեցաւ։ Պահ մը Դիւանական Մասնախումբ մը կազմուեցաւ, Դրան Գործակատարէն և Վարչական, Ցարաբերական, Ազգահամարի, Արձանագրութեան և Եղեմտից դիւաններու տեսուչներէն բաղկացեալ, Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ, բայց չկրցաւ արդիւնաւոր լինել ինչ ինչ արտաքին պարագայից պատճառով։ Եւ Եղեմտից Հոգաբարձութիւնն ալ չկազմուելով, անոր սեփական գործառնութիւնները գլխաւոր կարգադրութիւններով Տնտեսական Խորհրդոյ, և մասնաւոր հրահանգներով Պատրիարքին հակոզութեան ներքև մնացին։ Այդ ոճը որչափ և սառական ձեւով յարմար չէր հիմնական օրինաց պահանջին, սակայն ի գործադրութեան անօգուտ չեղաւ. մանաւանդ Հոգաբարձութիւն մը կազմելու անհնարութեան և միակ պաշտօնէի բարդուիկ իշխանութիւն տալու անյարմարութեան հանդէպ։ Պատրիարքի չարունակեալ ներկայութիւնը և գործոյն մանրամասնութեանց ալ մատրութիւն դարձնելու յօժարութիւնը՝ նպաստեցին արդիւնքին յաջողութեան և գործին օգտակարութեան։

Պատրիարքարանի Նորոգութիւնը

«Երբ դիւաններ Ճանիկ Ամիրայի չէնքի մէջ տարուելով՝ Պատրիարքարանի հին չէնքը լոկ Պատրիարքի և փոխանորդի և ժողովներու յատկացեալ մնաց, տակաւին իւր կեդրոնը առաջին խաթարեալ երեւոյթն ունէր, և վայելուչ յարդարման պէտքը ևս քան զևս անհրաժեշտ կը դառնար։ Նոր փափաք մը զարթում առաւ 1901ին, և նոր հանգանակութեամբ Պատրիարքարանի ներքին նորոգութեան և կահաւորման ձեռնարկուեցաւ, միչա Մարտ և Ապրիլ ամիսներու մէջ։ Պատրիարքարանի մուտքին վրայ յարկածածուկ գոցուեցաւ, սանդուխին առաջքը փոփոխելով ուղղուեցաւ, դռնապանի սենեակը դրան մօտ բերուեցաւ և լուսաւորուեցաւ, սենեակները կարգադրուեցան, սանդուխին վրայ բացուեցաւ և լուսաւորուեցաւ, ախոռը և կառատունը նեռ տարուեցան, ժողովարան մը և սպասելու սենեակ մը կազմուեցան հին դիւանատուններու տեղ, ընդունելութեան մեծ դահլիճը յարդարուեցաւ և արդելքներ վերցուելով լուսաւորուեցաւ, բոլոր սենեակներուն առաստաղները նորոգուեցան և իւղաներկուեցան, դռներով և պատուհաններով մէկտեղ, պատերը վայելուչ կերպով թղթեցան, բազմոցներ և թիկնաթոռներ և աթոռներ թաւշապատ նորոգուեցան, սրահներ և սանդուխներ մաքրուեցան. սենեակներու մէջ նոր գորգեր սփռուեցան, և յատկապէս մեծ դահլիճին մէջ 52 քառակուսի մետր տարածութեամբ մեկտեղ ասիական գորգ մը դրուեցաւ, դռներ և պատուհաններ վայելուչ վարդուրեցան, Պատրիարք՝ երու 15 պատկերներ նորէն գծուեցան և վայելուչ շրջանակներով դահլիճին պատերէն կախուեցան, փոխանորդարանն ալ նոր կահաւորում ստացաւ, երկու չէնքերուն ճակատները յարդարուեցան և ներկուեցան, վերջապէս Պատրիարքարանը ներքուստ և արտաքուստ պատուաւոր դիրքի մը վերածուեցաւ։ Այդ ամէն ծախքերու գումարը 101,929½ ղրշ.ի յանգեցաւ, որուն 96,199 ղրշ.ը Պատրիարքի ձեռօք ուղղակի հաւաքուեցաւ և միայն 5730½ ղրշ. փոխանութեամբ լրացաւ, այն ալ քանի մ'անձանց՝ (այսինքն Գրիգոր էֆէնտի Դարակէօզեանի, Սարգիս էֆէնտի Թաշճեանի ևն.) իրենց խոստմանց վճարումը յապաղած ըլալնուն համար։ Նուիրատուներուն մէջ առաջին տեղը կը բռնեն Կիւլպէնկեան Գառնիկ էֆէնտի և եղբարք 9180 ղրշ. Յակոբեան Յովհաննէս էֆէնտի և որդի 8856 ղշ. Խասան Մկրտիչ էֆէնտի և որդի 8640 ղշ. Կիւլպէնկեան Պատրիկ էֆէնտի և եղբարք 6480 ղշ. Յակոբեան Միքայէլ էֆէնտի 5400 ղշ., Ճշմարտասօսեան Զարմայր էֆէնտի և այլ գորգավաճառք 5400 ղշ. Կիւմիւշկիրտան Գրիգոր էֆէնտի 5022 ղշ., Արիկ էֆէնտի Ուճեան և եղբայր 4320 ղրուշ, և այլ ևս 34 բարեսէր ազգայիններ ասահճանաբար 3888 ղրշ.է մինչև 216 ղրշ.։ Այդ նուիրատուութեանց և նորոգութեանց հաշիւները առանձինն Պատրիարքի ձեռամբ կատարուած լինելուն, համագումարն 1904 տարւոյ մէջ Մնտեսական Խորհրդոյ ներկայացուեցան ցուցակով և ընկալագիրներով և նոյն տարւոյ հաշուոյն անցան։»

Պատրիարքարանի առանձնելի առանձնութիւնը

«Կը գտնենք ինչ ինչ գումարներ, որք Պատրիարքներու, փոխանորդներու և պաշտօնեայներու վրայ իրր պարք նշանակուած են, անոնց թոշակներու փակման պայմանաժամին վրայ կարծեաց կամ որոշմանց տարբերութիւններ ծագած լինելով։ Այսպէս են.—

Պօղոս Արքեպ. Թաքթաքեան Պատրիարք	2,127	50
Մկրտիչ Արքեպ. Խրիմեանէ	128,834	.—
Նիկողոս եպիսկ. Աղասեան Տեղապահէ	11,975	.—
Պօղոս վարդապետ Խոլատմեան փոխանորդէ	1,080	.—
Ղազար էֆէնտի Հովսեան Արձ. տեսուչէ	4,111	.—
Յովհաննէս էֆ. Թուզլաճեան Դիւանադպրէ	8,100	.—
Մելքոն էֆ Պատկերհանեան պաշտօնեայէ	1,371	.—
Ալիքսան էֆ. Արփիարեան Դիւանադպրէ	615	.—
	158,213	50

Ասոնց ամէնն ալ վախճանած կամ դադրած անձեր են, և մեր պահանջն ալ նախագրաւուած կը լինի։

Երրորդ մաս մը կրնան կազմել զանազան հաւաքիչներու վրայ ապառիկ մնացած պահանջներ.

ՀԱՒԱՔԻՉ.

Գաբրիէլ	1,161
Տիգրան Անուխեան	2,321
Ատուռատատուր Դաւաֆեան	6,274
Ունճեան և Սաֆրաճեան	1,074
Թաղւոր	330
Գաբրիէլ	927
Սահակ Ֆինճանճեան	324
	12,401

Ասոնցմէ գրեթէ ոչ ոք կը տեսնուի այլ եւս մէջտեղ, որպէս զի հնար լինէր պահանջներ ուղղել, այն ալ եթէ հաւատարիներ գտնուէին։

Վեցերորդ մասին մէջ կը հաւաքենք Հիւանդանոցի հաշուէն Պատրիարքարանի անցած պահանջները, թէ պաշտօնէից ոմանց իւրացուցած կամ աւելի ստացած գումարներէն, և թէ Հիւանդանոցի կալուածներէն ապառիկ մնացած վարձքերէն, որք փոխանցուած են 1872ին ատենները, երբ Պատրիարքարանը Հիւանդանոցի հաշիւները կարգադրելու ձեռք դրաւ, և ուղղակի մատակարարել ալ սկսաւ։ Այսպէս են.

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑ

Անտոն ՃէՎահրճեանէ	4525
Կարապետ Դէորգեանէ	3500
Համբարձում Ֆատքեանէ	3500
Բարթիկ Սթիմարճեանէ	4812
Մկրտիչ և Կարապետ Զիլեանէ	2942
Կոզմա գրագիրէ	2450

ԿԱԼՈՒԱՆՈՑ ՎԱՐՁԷՆ

Կարապետ Եասաքճեանէ	8295
Եանքօ Զօրպաճիէ	13625
Եանքօ Զէլէպիէ	10854
Սերէթճի խանի	760
Զինիլի խանի	505
Գումար	55,468

Հիւանդանոցի հին հաշիւները արդէն ուրիշ պարագայներու մէջ ալ իրր անգանձելի ընդունուեցան և 30 տարի ետքը պահանջ յարուցանել հնար չէ։

Նախընթաց տարիներու մէջ սովորութիւն եղած էր երբեմն պաշտօնէից կանխավճարներ ընել իրենց թոշակին վրայ, յետոյ հաշուակցելու պայմանաւ, բայց որովհետեւ թոշակով ապրողներ ամիս ամսոյ դրամի պէտք կ'ունենան, հաշուակցելու պայմանաժամը կ'ուսի երկարել և երբեմն ալ բոլորովին անհարիւն կը դառնայ։ 1897 տարւոյ սկիզբը 26,536.50 ղրշ.ի պահանջ մը ունէր մնտուկը հինգ պաշտօնեայներէն։ Կանխավճարը հաշուակցելու ջանքը, 1899ի վերջը կիսովի ընդունած էր պահանջը, և 11,333.50 ղրշ.ի վերածուած. սակայն անկէ առդին այլ եւս հաշուակցիլ անհնար եղած է. և վերջին գումարը մինչեւ 1904ի վերջը իբր պահանջ կը մնայ։ Մնտուկին պարտապան եղած պաշտօնեայք են.

	1897 Յունվ.	1899 Դեկ.
Խորէն Ա. քհ. Փէչիվանեան	4280.50	944.50
Յար. էֆ. Դասպարեան	5132.—	1357.—
Եղիազար էֆ. Հաճեան	14062.—	8666.—
Ալիքսան էֆ. Արփիարեան	2972.—	276.—
Յակոբ աղա Զատէեան	90.—	90.—
	26,536.50	11,333.50

Պատրիարքարանի մնացորդ պահանջը վճարել պարտաւոր եղողներէն չորսը արդէն վախճանած են, և մէկն ալ հանգստեան կոչուած լինելով՝ այդ պահանջն ալ ամբողջապէս ջնջելէ զատ՝ ուրիշ եղանակ չմնար։

Տեղեկագրին մէջ Ս. Պատրիարքը կ'ըսէ թէ կարգ մը պահանջներ ալ կան, որոնց մասին ստոյգ բացատրութիւն մը կարելի չեղաւ ձեռք բերել։ Այս պարտապաններուն մէջ կան ի մէջ այլոց.—

	Դրուշ
Տ. Սրբոսակէս քհ. Ճիզմէճեան	650
Սիմոն Նոյատունկեան	3750
Եւ մի ոմն Յարութիւն աղա (առանց մականունի)	4205

Պատրիարքական Տեղեկագիրը Եւրոպայ և Մտից յայտարարութիւն մը ըլլալ զատ, բարեկարգական փորձ մըն է նաև Պատրիարքարանի եղեմուտքը կանոնաւորելու և հաւասարակշռելու համար։ Դարմանը ցոյց կուտայ պէտքը զգալի ընելէն վերջ։ Գործնական և իրական տեղեկագիր մըն է, խնամեալ աշխատութեան մը բոլոր տարրերը իրեն վրայ միացնելով։

Պարզելէ վերջ թէ Պատրիարքարանի տարեկան 540,000 ղշ.ի ծախքը բանաւոր է և գրեթէ անխուսափելի, քանի որ զայն զեղչելու փորձերը չեն յաջողած, վստահութիւն կը յայտնէ թէ տարուէ տարի կրնայ գոցուիլ, «Պատրիարքարանի տուրքերուն քիչ մը զարկ տալով և ամուսնական իրաւունքներուն վրայ պզտիկ փոփոխութիւն մը գործադրելով, և իւրաքանչիւր բացը կամ չատ թեթեւ կը լինի և կամ բնաւ իսկ չլինիր։»

Ս. Պատրիարքը տարեկան այս անհրաժեշտ ծախքին վրայ այսպէս ա՛ն պիսի ոճով մը կը խօսի որ հեղինակ ցոյց կուտայ զինքը նոյն պիւտժէին։

Ն. Սրբազնութիւնն ինք «անձամբ զտած և ճշդած է թէ հին պահանջէ պարտք գոցելու, հին պահանջներ հին պարտքերովն դիմադրելու գաղափարն պէտք է բոլորովին միտքէ հանենք։ Դժբախտաբար այս ենթադրութիւնը պարտքերուն իրականութիւնը չնուազեր, և Պատրիարքարանի պարտքերը, ինչպէս որ մենք զտեցինք և ճշդեցինք, իրական է և դրական, և վճարուելու խիստ պայմանին ներքեւ ինկած։ Այդ պարտքերը 414,539 ղշ.ի կը յանգին, կամ կլոր հաշուով չորս հազար օսմանեան ոսկւոյ։ Ահա այդ գումարն է որ ութամեայէն առաջ Պատրիարքարանի վրայ կը ծանրանայ, և զոր Պատրիարքարան տարուէ տարի չալկած կը տարուբերէ, և մաս մը հինէն վճարելով ու մաս մը նորէն բարդելով՝ մեծաւորաբար նոյն կէտի վրայ կը պահէ։»

Մանրամասնեալ տեղեկագրին վերջաբանը կարճ է, բայց ազդու և ընդունելութեան արժանի է ամէն կերպով։ Պատրիարքարանին պարտքը համայնքին պարտքը ըսել է, և թէ՛ մայրաքաղաքիս և թէ գաւառներուն Հայ եկեղեցիներուն արժանապատուութիւնը կը պահանջէ որ հոգ տարուի գոցելու զայն և գործնականապէս պատասխանելու Ս. Պատրիարք Հօր հրաւէրին, որ ծանր ալ չէ, ի նկատ առնելով մանաւանդ ունեւորներուն բարեացակամութիւնը։

Ահա Ս. Պատրիարք Հօր վերջաբանը, որ միեւնոյն ատեն կոչ մըն է իր հոգեւոր հօտին.—

«Զորս հազար ոսկւոյ գումարը ծանր քանակ մը չէ Ազգին բովանդակութեան համար. ոչ միայն մայրաքաղաքիս մէջ եղողներուն, այլ և գաւառներու գլխաւորներուն և դաղթականութեանց ունեւորներուն մասնակցութեան պայմանով, և երբ Պատրիարքարան հրաւէր մը կը կարդայ իրեն զաւակաց, վստահ ենք թէ իւր հրաւէրը ապարդիւն չմնար, չորս հազար ոսկւոյ գումարը կը գոյանայ, Պատրիարքարանը իւր վրայ ծանրացած բեռներէն կ'ազատի, և այնուհետեւ իւր սովորական միջոցներով կրնայ և պէտք է որ կարենայ իւր սովորական մատակարարութիւնը առաջ տանիլ, և իւր վրայ դրուած պարտականութիւնը լրացնել։

Այս է մեր վերջնական խօսքը և Տեղեկագրիս գործնական եզրակացութիւնը։»

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՄԵՂՐԱԼՈՒՍՆԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Նիւթերու առատութեան պատճառով վաղուան թիւով պիտի շարունակուի։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՔԱՂՈՒԱԾՆԵՐ

ԻՇԽԱՆ ՀՕԼԷՆԼՕԷԻ

ՅԻՇԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԷՆ

Հիմակ որ անգլիական և ֆրանսական մամլոյն դատաստաններն ալ յայտնի են Հօլէնլօէի յիշատակագրերուն առթիւ, կը տեսնուի թէ անոնք ո՛րքան մեծ տպաւորութիւն ըրած են Գերմանիայէն դուրս ալ։ Ուստի յոյժ չտեսնուած է նոր քաղուածներ ալ ընել այս արտասովոր կերպով աղմկարար հրատարակութենէն։

1875ի գարնան զրոյցներ տարածուեցան թէ Գերմանիա Ֆրանսայի վրայ պիտի յարձակի։ այս զրոյցներուն հետեւանքը եղաւ մեծ իրարանցում մը, որ ա՛յն ատեն միայն հանդարտեցաւ երբ իմացուեցաւ թէ Ալեքսանդր Բ. Զարին անձնական հուշագրութեամբ Գերմանիա իբր թէ դարձեալ իր սուրը պատեանին մէջ դրաւ։ Հօէնլօէ, այն ատեն Բարիզի մէջ գերման դեսպան, նոյն միջոցին Պերլին կը գտնուէր և Վիլհէլմ Ա. կայսեր հետ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ։ Կայսրը պատմեց իր և Պիզմարքի միջև դրտնուած տրամադրութիւնները, այդ զրոյցներուն անճշմարտութեան վրայ։ Խօսակցութիւնը վերջացնելով ըսաւ։ — Իմ կողմէ բարեւեցէք Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահ Մարշէլ Մաքմահոնը և ըսէք իրեն թէ դուք ոչ միայն խաղաղութեան պատուիրակ մըն էք։ այլ խաղաղութեան բուն պատուիրակը՝ ես՝ հոս եմ։»

Լոնտոնի այն ատենուան գերման դեսպան կոմս Միւսթէր տեղեկագրեց թէ Անգլիա կը փափաքի իրաւախոհութեան մը և այս նպատակին համար պատրաստ է հարկ եղածը ընել։ Անգլիական դիւանագիտութիւնը Վիեննայի և Բեռերսբուրգի մէջ կ'աշխատէր պատերազմական դիտաւորութիւններ վերագրել գերման կառավարութեան։

Ամիս մը առաջ Հօէնլօէ իշխան տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պիզմարքի հետ։ որ յայտարարեց թէ զանազան զինակցութիւններ կրնան կազմուիլ Գերմանիոյ դէմ։ Բայց մեծ կարեւորութիւն չէր տար Աւստրիոյ, Իտալիոյ և Ֆրանսայի զինակցութեան։ որովհետեւ Գերմանիա կրնայ 400,000 հոգի յատկացնել Աւստրիոյ դէմ։ Պիզմարք աւելի կը վախնայ Ֆրանսայի և Ռուսիոյ զինակցութենէն։ Իտալիա նշանակութիւն չունի։ Այդ երկրին մէջ հաւասարակշռութիւն չկայ, որովհետեւ բանակը գէշ է։ և անոր քաղաքականութիւնն ալ անվստահելի է։

1890 փետր. ին Հօէնլօէի հետ Պիզմարք գաղթավայրերու վրայ խօսելով։ յայտարարեց թէ այդ գաղթականութիւններուն պէտք չունի Գերմանիա։ Անոնց խօսքը լսել չուզեր։ Պէտք եղած նաւատորմիղը չունինք զանոնք պաշտպանելու համար։ և մեր քաղաքային պաշտօնէութիւնը վարժուած չէ այդպիսի երկիրներու վարչութիւնը ի գործ դնելու։ Վարչապետը խօսեցաւ նաև Մարոքի մէջ ֆրանսական ծրագիրներուն մասին իմ տեղեկագրիս վրայ։ Բաւ թէ Գերմանիա կ'ուրախանայ եթէ Ֆրանսա այդպիսի գործերով հետաքրքրուի։ 1882 նոյ.ին ալ Պիզմարք Վարցինի մէջ նոյն մտօք խօսեցաւ Հօէնլօէի հետ։ Պիզմարք յայտնեց թէ գաղթային գործերու մէջ թող ուզածնուն պէս հանձայնին Անգլիա և Ֆրանսա, բաւական է որ Ֆրանսա Հռենոսէն հեռի մնայ։

1889 Դեկտ.ին Հօէնլօէ երաժշտական երեկոյթի մը հրաւիրուած էր արքայական պալատին մէջ։ Վիլհէլմ Բ. անոր հետ խօսեցաւ Ֆրանքֆորթի մեծ զարգացումին վրայ, Պերլինի քաղաքային կարգաւորութիւններուն վրայ։

Նոյն ամսուն Բեռերսբուրգէն հեռագիր մը եկաւ Պերլինի արտաքին գործոց պաշտօնարանը թէ ռուս կառավարութիւնը իր նոր թնդանօթները պատրաստելու մասին խիստ գնդաղ կը շարժի, և երեք տարիէն հազիւ պատրաստ պիտի կրնայ ըլլալ։ Նրկաթուղիներու չինութիւնն ալ յետաձգուած է, այնպէս որ Պիզմարք ակնկալեցուց թէ Ռուսք հինգ տարիէն առաջ ոչ և է պատերազմ պիտի չսկսինք։ Բայց ամէն պարագայի մէջ երկու երկիրներուն դէմ հաւասարապէս պատերազմիլ հարկ պիտի ըլլայ, և տարակուսելի է լսէ մենք յաղթական պիտի ելնենք Ռուսիոյ դէմ, մեր պայմանները անոր թելադրելու ատենին։

1892 Յուլիսին Հօմբուրգի մէջ Ֆրեսերիքի իշխանուհին Պիզմարքի վրայ խօսեցաւ Հօէնլօէի հետ։

Անիկա կռուասէր բնութիւն մը ունի և երբեք չի դադրիր պայքարել։ Ուրիշ կերպ չի կրնար ընել։ Ամենուն վրայ կասկածելու տրամադրութիւն մը ունի, թո՛ղ Պիզմարք երթայ շնորհակալ ըլլայ Վիլհէլմ Ա. կայսեր քաղաքականութեան, որուն կը պարտի իր յաջողութիւնները։

1892 Նոյ.ին Վիլհէլմ կայսր ըսաւ Հօէնլօէի.—Վալտերզէ և Պիզմարք իրարու հակառակ են, բայց Բաբրիվիի դէմ ալ առելութեամբ լցուած են միասին։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱԻԱՏՈՐՄԻՂԸ.— Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնը որոշեց գործօն ծառայութենէ ետ կանչել ութը առաջնակարգ զրահաւորներ և 4 զրահապատ յածանաւեր և պահեստիին յատկացնել զանոնք։ Ակնկալեցաւ, սարին չաւարտած ուրիշ 8ը առաջնակարգ զրահաւորներ ալ գործօն ցանկէն պիտի քաշուին։ Մանչի նաւատորմիղէն 4 զրահաւոր, Ատլանտեանի նաւատորմիղէն երկու, Միջերկրականի նաւատորմիղէն երկու։ Այս ութը մարտանաւերը անգլիական նաւահանգիստները պիտի կոչուին իբրև պահեստի։

ԼՈՆՏՈՆԻ ԼՈՐԴ ԲԱՂԱՔԱՊԵՏԸ, որ Բարիզ կը գտնուի այժմ Լիպերթիի թղթակիցին հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ։ Լորտ Բաղաքապետը սա յայտարարութիւնը ըրաւ։— «Սիրալիր համաձայնութիւնը բաւական առաջ պիտի գոյանար, եթէ թող տային որ երկու երկիրներուն մէջ ձեռնտս մարդիկ իրարու հետ համաձայնին։ Իմ մասիս շատ բարեբախտ եմ այն նոր արտայայտութեան համար որուն գլուխը պիտի գտնուիմ, և որ, կը յուսամ թէ նուիրագործումը պիտի ըլլայ բարգաւաճման թռուկանին, որուն բաղձացող եմ Անգլիոյ և Ֆրանսայի համար։ Թղթակիցը հարցուց թէ Ֆրանսան լաւ կը ճանչնա՞ս։ Լորտ Բաղաքապետը պատասխանեց։— «Ցաւախ Բարիզ դրտնուած եմ, սակայն հոն անգլիերէն խօսողները այնքան շատ են, որ իմ մայրենի լեզուս բաւական եղած է ինծի։ Ժամանակին սորվեցայ Ֆրանսերէնը, սակայն վաթսուն տարիէ ի վեր չկրցայ հաշտուիլ անոր քերականական կանոններուն հետ։ Ֆրանսերէն լրագիրները ու գիրքերը դիւրաւ կը կարդամ, հոն կը կենայ Ֆրանսերէնի մասին հմտութիւնս։» Թղթակիցը յայտարարեց թէ ուրեմն Բարիզի մէջ իր բոլոր ճառերը անգլիերէն պիտի արտասանէր։ Լորտ Բաղաքապետը հաստատական պատասխան առաւ, ըսելով որ հրապարակաւ չի կրնար ֆրանսերէն խօսիլ, վասն զի առոգանութեանը վրայ վստահ չէ։ Թղթակիցը հարցուց թէ պիտի խօսուի՞ յառաջիկայ անգլուֆրանսական ցուցահանդէսին վրայ, որ տեղի պիտի ունենայ անգլիական հիւրերը Բարիզ գտնուած պահուն։ Լորտ քաղաքապետը պատասխանեց.— «Ինչպէս գիտէք, յառաջիկայ Եշ. սեպտեմբերուած ենք այդ ցուցահանդէսին յանձնաժողովին կողմէ սակայն չեմ կարծեր որ պաշտօնապէս խօսուի անոր վերաբերեալ ծրագիրներու վրայ։ Մեր այցելութեան միակ նպատակը կը կազմեն բարեկամական արտայայտութիւններ ինչպէս նաև սքանչացում Ֆրանսական հիւրասիրութեան համար։

ՔՐՈՆԻԿ

ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ի

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻԱՆ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Մասաւորական ճշմարիտ վայելք մըն էր երեկի հանդէսը Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, որ գորգապատ և նկարազարդ չքեղ երեւոյթ մըն էր զրեցած։ Երկրորդական վարժարանի մը լուրջ ու ծանր շուքը կար այս հանդիսութեան մէջ, որ արժանաւորապէս կը թարգմանէր Կեդր. Վարժարանի ուսումնական մակարդակին յաջողութիւնը։

Խիստ ընտրեալ բաղմութիւն մը երկու սեռէ, փութացած էր վայելը աւելցնելու մեր երկրորդական այս միակ Ազգ. կրթարանին ամավերջի արդիւնաւոր քաղին պտղաբերման։

Ս. Պատրիարքը կը նախագահէր, շուրջը ունենալով Տ. Մկրտիչ Վեհապետեան, Տ. Գէորգ Երէցեան, Տ. Արիստակէս Վանքեան եպիսկոպոսները, Տ. Տաճատ, Վահան, Զաւէն, Գրիգորիս, Ներսէս, Բաբգէն և Եղիշէ վարդապետները, Գատրգիւղի Մխիթարեանց մեծաւոր Հ. Թորոսեան, Բանկալթիի Մխիթարեան վարժարանին տեսուչ Հ. Փանջիկեան և ուրիշ վարդապետներ, Բողոքականաց Ազգապետ Յակոբ էֆ. Պոյաճեան, Կրթական Նախարարութեան կողմէ Ցուատ պէյ, ծերունի ուսուցիչ Յակոբ էֆ. Ոսկան, և ուրիշ բազմաթիւ ծանօթ անձնաւորութիւններ վարչական, դրական և ուսուցչական դասակարգէն։

Կեդր. Վարժարանի Խնամակալութենէն ներկայ էին Յակոբ Էսաեան, Յովհաննէս Մուրատեան, Հրանտ Ասատուր, Մկրտիչ Ասասեան և Յակոբ Յակոբոֆ էֆ.ները։

Կեդրոնականի ուսանողները չնորհալի հիւրասիրութեամբ կը մեծարէին հիւրերը։

Բացումը կատարուեցաւ Հայմտիէ Մառլով, զոր երգեց վարժարանին երգիչ խումբը, որուն յետոյ եւս երգած կտորները խիստ յաջող և ապատրիչ էին, երաժշտական ճշմարիտ վայելք մը ըլլալու ատենին։

Խնամակալութեան ատենապետ Յակոբ էֆ. Էսաեան կարդաց տեղեկագիրը, որ վարժարանին մատակարարութեան հաշուետուութիւնն էր, և զոր իր շահեկանութեանը համար ամբողջովին կը հրատարակենք։—

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Ամենապատիւ Ս. Պատրիարք Հայր,

Այս տարի Կեդրոնական վարժարանը բոլորեց իր հաստատութեան քսաներորդ շրջանը և արդի Խնամակալութիւնը իր երկրորդ հնգամեայ շրջանը լրացուց։ Թէև մեր պաշտօնավարութեան կրթական և տնտեսական ընդարձակ տեղեկագիրը ընդհանուր պիտի ներկայացնենք Ազգ. Պատկառելի Վարչութեան, սակայն աւելորդ չենք համարեր այս տարի ալ, վկայականներու բաշխման համար արքունի այս հանդէսին առթիւ, հրապարակաւ Ազգին ստէպ պատկերացընել այն հանգամանքները, որոնց մէջ Կեդրոնական Վարժարանը անցուց իր վերջին տարեշրջանը։

Վարժարանի ծրագրին վրայ մեր նախորդ տեղեկագիրներուն մէջ ծանօթութիւններ տուած էինք արդէն։ Այս տարի ևս գործադրութեան դրուեցաւ այդ ծրագիրը, որուն գլխաւոր ձգտումն է երկրորդական կրթութիւն տալ, և հասցնել Դպրութեանց և Գիտութեանց մէջ ընդհանուր զարգացում ձեռք բերած անհնարներ, ուստոյ անտեսելու առեւտրական կանոնի գործնական գիտելիքները և լեզուներու մշակումը։ Խնամակալութիւնը կը ջանայ այդ ծրագրին մէջ հետզհետէ մտցընել այն բարեփոխումները և նորութիւնները, որոնց պէտքը զգալի եղած է, կամ լրացնել այն պակասները, զորս պիտուէի նկատումներով տեսպուած է անտեսել առժամապէս։

Այսպէս, վերջին դպրոցական տարեշրջանին, մասնաւոր կարեւորութիւն տրուեցաւ Մանկավարժական դասախօսութեանց։ Իբր անմիջական արդիւնք՝ ունեցանք մեր այս տարուան շրջանաւարտներէն երկու երիտասարդներ, որոնք Կեդրոնական Նախակրթարանի մէջ դասախօսական վարժութիւններ կատարեցին Մանկավարժութեան ուսուցչին ցոյց տուած ուղղութեամբ։ Այս երիտասարդները այնքան սիրեցին այդ ճիւղը, որ չուզելով հետեւիլ այն առեւտրական գործերուն որոնք առաջարկուեցան իրենց, նախընտրեցին ինքզինքնին տալ դասատուութեան գործին։ Խնամակալութիւնը, փափաքելով հանդերձ որ իր հասցուցած շրջանաւարտները հետամուտ ըլլան վարչական և առեւտրական ասպարէզներու, հաճութեամբ կը տեսնէ որ անոնց մէջ կրթական պաշտօն ընդգրկողներ ալ կը գտնուին։ Լման է որ ապագային առուցչական մարմինը զօրանայ նոր և արդիւնաւոր տարրերով, և տարակոյս չունինք թէ շրջանաւարտներէն անոնք որ կոչում ունին, պիտի կրնան պատասուաբեր դերը ունենալ հայ ուսուցչութեան մէջ, օժանդակելով անոր բարոյական և իմացական մակարդակին բարձրացման։

Իբր գեղարուեստի դպրաւոր ճիւղ, որ կրնայ ապրուստի միջոց իսկ հայթայթել այն աշակերտներուն, որոնք մասնաւոր տաղանդ ցոյց կուտան, նը-կարչութիւնը յատուկ խնամքով ուսանուեցաւ։ Ինչպէս խոստացած էինք մեր անցեալ տարուան տեղեկագրին մէջ, Խնամակալութիւնը իր ծախքով նկարչական առարկաներ հայթայթեց և այս դասին հետեւեցան ոչ-բարեկեցիկ աշակերտներ ալ։ Տարեկան բերանացի քննութեանց առթիւ յարգելի քննիչները առիթ ունեցան տեսնելու մէկ տարուան շրջանի մէջ պատրաստուած նկարներ, որոնց մէկ քանին մասնաւորապէս գնահատուեցան իբր դեղարուեստական տրտադրութիւններ։

Նոյնպէս, վերջին տարեշրջանին Զայնագրութեան դասախօսութիւնն հաստատուելով շատ արդիւնաւոր եղաւ։ Աշակերտները սիրով հետեւեցան այդ ճիւղին, և իրենց ցոյց տուած յառաջդիմութիւնը ի յայտ եկաւ եկեղեցական արարողութեանց միջոցին կատարուած եռաձայն ներդաշնակ երգեցողութեանց մէջ։

Մեր անցեալ տարուան տեղեկագիրը յիշած էր թէ մարմնամարզի պակասութիւնը մեծապէս զգալի է վարժարանին մէջ աշակերտներուն ֆիզիքական զարգացման տեսակէտով, Խնամակալութիւնը յարմար դատեց ներկայ տարեշրջանէն սկսեալ այդ դասն ալ հաստատել։ Նոյնպէս վարժարանը ամիսէ մը ի վեր ունեցաւ իր վճարեալ այցելու բժիշկը, պաշտօն մը որ ցարդ պատուական հանգամանք ունէր։ այսպէս աւելի պիտի ապահովուի առողջապահական տեսակէտով կարեւոր եղող բժշկական հսկողութիւնը։

Խնամակալութիւնը, նկատելով որ Կեդր. վարժարանի աշակերտներուն խօսելու դիւրութիւն տալու գլխաւոր միջոցներէն մէկն է խօսակցութեան և պատասխանութեան վարժութիւններ կատարել տալ, թէ՛ Հայ լեզուի և թէ օտար լեզուներու ուսուցիչներուն։ Սակէ զատ, ընդհանուր աշակերտներու համար, դասաժամերէ դուրս, շաբաթական երեք ժամ յատկացուած է Հայ, Թուրք և Եւրոպական լեզուներով արձակ և ոտանաւոր հատուածներու արտասանութեան, որ տեղի պիտի ունենայ գարնան երկար օրերուն։ Կը յուսանք թէ այս միջոցներով պիտի յաջողինք՝ դիրաւ խօսելու վարժեցնել Կեդրոնականի աշակերտները, ինչ որ կարեւոր պէտք մըն է և. որուն պակասը զգալի կ'ըլլայ յանախ ընդանային քննութեանց միջոցին։

Մեր սա տարուան շրջանաւարտները հինգ են։ ասոնց գրաւոր և բերանացի քննութեանց արդիւնքը նկատողութեան առնուելով, վկայական տրուեցաւ։

1. Պ. Հայկ Պէրպէրեան, Պոլսեցի, Դպրութեանց և Գիտութեանց պակաւորի աստիճանով մեծ գովեստով։

2. Պ. Վահրամ Ղազիկեան, Պարտիզակցի, Դպրութեանց և Գիտութեանց պակաւորի աստիճանով՝ մեծ գովեստով։

3. Պ. Գրիգոր Համբիկեան, Էսքիշեհիրցի, Դպրութեանց պակաւորի աստիճանով՝ գովեստով։

4. Պ. Պողոս Սուքիասեան, Պոլսեցի, Դպրութեանց պակաւորի աստիճանով՝ գովեստով։

5. Պ. Մինրան Արղեան, Պոլսեցի, Դպրութեանց և Գիտութեանց պակաւորի աստիճանով (*)։

Երբ դիտել տանք թէ այս շրջանաւարտ կարգը հինգ տարի առաջ բաղկացած էր 31 աշակերտներէ, որոնք ամէն տարի հետզհետէ պակասելով (երկրորդ տարին եղած 18, երրորդ տարին՝ 12, չորրորդին՝ 6), պիտի տեսնենք թէ այս կանոնաւոր և ստիճանական նուազումը պատճառ եղած է շրջանաւարտներուն այսքան փոքր թիւի մը վերածուելուն։ Այս երեւոյթը ի յայտ եկած է նաև նախորդ շրջաններուն մէջ, և հաւանական է որ նոյն աստիճանական նուազումը նշմարուի յառաջիկայ տարիներուն ալ։ Սակայն պատճառները քննել չենք ուզեր հոս, սակայն տարակոյս չկայ թէ աշակերտներուն ամենամեծ մասին մէջնակարգ դասակարգի պատկանիլը և իրենց տնտեսական վիճակին բերմամբ հինգ տարի շարունակաբար վարժարան յաճախելու կարելիութեան մէջ չգտնուիլը կը բաւեն մեկնելու այս արդիւնքը։

Մեր այս տարուան հինգ շրջանաւարտներէն երկու առաջինները Պ. Պ. Պէրպէրեան և Ղազիկեան, Կեդրոնական Նախակրթարանի մէջ ասոնց դասատու կարգուեցան։ Պ. Համբիկեան պաշտօն ստանձնած է վաճառականի քով և Պ. Արղեան՝ Անատոլուի երկաթուղիներու վարչութեան մէջ։ 1903—1904 և 1904—905 շրջաններու մեր 15 շրջանաւարտներէն 10ը Հայ և օտար պատուաւոր առեւտրական Տուներու մէջ կը պաշտօնավարին այսօր գոհացուցիչ կերպով, Մէկը Գրանսերէնի և Գիտութեանց ուսուցիչ է Տրապիզոնի Ազգ. վարժարանին մէջ, մէկը պաշտօնեայ է Ազգ. Պատրիարքարանի և մէկն ալ ուսանող է Եւրոպա։ Ուրախութեամբ է որ կը յիշատակենք այս արդիւնքը։

Անցած դպրոցական տարւոյն մէջ աշակերտներու ընդհանուր թիւը բարձրացաւ 135ի, բարձրագոյնը վերջին տասնամեայ շրջանին, ասոնք հինգ կարգի բաժնուած էին հետեւեալ կերպով։— Ա. կարգ՝ 58, Բ. կարգ՝ 32, Գ. կարգ՝ 30, Դ. կարգ՝ 9 և Ե. կարգ՝ 6։ Այս 135 աշակերտներէն 56ը միայն թոշակաւոր էին և 19ը ձրիավարժ։

Դժբաղդաբար մեր ծնողքները առհասարակ սա համոզումը գոյացուցած են թէ Կեդրոնական վարժարանը ձրի կըրթութիւն պէտք է տայ, քանի որ ազգային կալուածներու հասոյթներով կը մատակարարուի։ Սակայն այս համոզումը բացարձակապէս սխալ է։ Կեդրոնական վարժարանը ձրի կրթութիւն կուտայ ուսման ընդունակ և թոշակ վճարելու անկարող աշակերտներու միայն։ Այն ծնողքները միայն զերծ են թոշակ վճարելու պարտականութենէն, որոնք ճշմարտապէս կարօտ վիճակի մէջ կը գտնուին և իրենց այս կարողութիւնը վկայուած է ազգային պաշտօնական մարմիններէն։ Ցաւով կը տեսնենք սակայն թէ ոչ-կարօտ ծնողքներ ալ ամէն ճիգ կը թափեն՝ իրենց զաւակը ձրիներու խումբին մէջ դասել տալու համար։ Վարժարանին հիմնադրութեան առաջին տասնամեայ շրջանին ուր 180է աւելի չէ եղած աշակերտներու թիւը, տարի եղած է որ 650 ոսկիի մօտ թոշակ առնուած է, մինչդեռ վերջին տարւոյն մէջ, որ թոշակի տեսակէտով ամէնէն նպաստաւորեալը եղաւ վերջին տասնամեայ շրջանին, հազարակ ձեռք առնուած միջոցներուն, հազիւ 130 ոսկի թոշակ գանձուեցաւ։ Խնամակալութիւնս մասնաւորապէս կը ծանրանայ այս կէտին վրայ, հրաւիրելով ծնողքները որ իրենց կարողութեան սահմանին մէջ ինքնաբերաբար վճարեն կանոնաւորապէս ինչ թոշակ որ պատշաճ դատուի իրենց համար։

Կեդրոնական վարժարանը, որ իբր հանրային հաստատութիւն, պէտք է որ առարկայ ըլլայ մեր բարեբար հարուստներուն մասնաւոր հոգածութեան, քիչ անգամ առիթ ունեցած է նպաստաւորուելու կտակներէ և նուէրներէ։ Այս տարի սակայն, ուրախ ենք յիշատակելու կարեւոր նուիրատուութիւններ, որոնցմէ պիտի օգտուին վարժարանին կարօտ աշակերտները։ Պատուական Հայ մը՝ Դարրիէլ էֆենտի Էլիկուզէլ, քանի մը տարի առաջ 500 ոսկւոյ գումարի մը համար կեանքի ապահովագրութիւն մը կնքած էր Միւչուէլ Լայֆ ընկերութեան հետ, սա պայմանաւ որ իր մահէն ետքը գումարը անձեռնմխելի մնայ, չհպագործուի և տարեկան հասոյթին էկէսը՝ յատկանայ Կեդրոնական վարժարանի աղքատ աշակերտներուն գրենական պիտոյքին։ Անցած տարւոյ դեկտեմբերի վերջը Դարրիէլ էֆենտի Էլիկուզէլ կնքեց իր մահկանացուն, և վերջերս յիշեալ ապահովագրական ընկերութեան կողմէ Ձեր բարձր Սրբազնութեան յանձնուեցաւ այդ գումարը, որ Ազգ. Վարչութեան որոշմամբ կը չհաղորդուի այժմ։ Խնամակալութիւնը այս գումարին տոկոսէն Կեդրոնականի ինկած բաժինը կը յատկացնէ սահմանուած նպատակին, օրհնելով ազնիւ բարերարին յիշատակը։ Շնորհակալութեամբ կը յիշատակենք նաև որ, գրեթէ նոյնչափ կարեւորութիւն ունեցող գումար մըն ալ նուիրուեցաւ և յանձնուեցաւ Խնամակալութեան բարձրատիճան եկեղեցականի մը կողմէ, պայմանաւ որ գումարին տոկոսը իր մահէն ետքը տարուէ տարի յատկանայ Կեդրոնականի աղքատ աշակերտներուն գրենական պիտոյքին։ Նոյնպէս Եդուարդ էֆ. Դարպէտզեան Կեդրոնականի նուիրեց գեղեցիկ երգեհոն մը, որ մեծ պակաս մը լրացուց դիւրացնելով ձայնական երաժշտութեան դասաւանդութիւնը վարժարանին մէջ։ Բոլոր այս համակրութեան ցոյցերը, որոնց կ'արժանանայ Կեդրոնական վարժարանը ապացոյցներ են այն վստահութեան զոր այս կրթական հաստատութիւնը կը ներշնչէ ազգին։

Գալով Կեդրոնական Նախակրթարանին, վերջին տարեշրջանին հոն յաճախող աշակերտներու թիւն էր 143։ Կը խոստովանինք թէ նախակրթարանի ուսումնական արդիւնքը գոհացուցիչ չեղաւ վերջին տարւոյ մէջ բաղդատմամբ նախորդ տարեշրջաններուն, սակայն պէտք է ըսենք թէ Խնամակալութիւնը ներկայ տարեշրջանին համար հիմնական միջոցներ ձեռք առաւ Կեդրոնական Նախակրթարանը լաւագոյն վիճակի մը վերածելու համար։ Մեր այս տարուան երկու շրջանաւարտները՝ իբր մնայուն դասատու, Նախակրթարանի ուսուցչական խումբին մէջ թարմ ոյժեր բերին։ Հիներուն փորձառութիւնը և նորերուն եռանդը։ իրենց հաւաքական ձեռնտատութիւնը աւանդելի ճիւղերուն մէջ, մանկավարժական նորագոյն մէթոտներ, որոնք պիտի կիրարկուին կրթական ծրագրին հաւատարիմ գործադրութիւնը ապահովելով, ներկայ տարւոյ մէջ Նախակրթարանը շատ աւելի գոհացուցիչ վիճակի մը վերածած են քան վերջին տարին, ուր դժբաղդաբար քանի մը ուսուցիչներու ապաժաման հրաժեշտը՝ կարգ մը դասաւանման հրաժեշտը՝ կարգ մը դասաւանման անկանոնութեան պատճառ եղաւ։

Վերջացնելով այս տեղեկագիրը, կը խնդրենք, Սրբազա՛ն Հայր, որ հաճիք ի յուշ բերել այն նիւթական պայմանները, որոնց մէջ արդի Խնամակալութիւնը գործի ձեռնարկեց տասը տարի առաջ։ անտուկը քանի մը հարիւր ոսկւոյ պարտքի տակ կը կքէր։ Կեդրոնական վարժարանի առաջին կարգը միայն կարելի եղած էր կազմել սակաւաթիւ աշակերտներով։ ուստեղծական խումբի մը նորոգ կազմութեան պէտքը զգալի կ'ըլլար և Խնամակալութիւնը ինքզի՛ք կը գտնէր բաղմաթիւ դժուարութեանց հանդէպ, բարոյական և նիւթական, որոնց դէմ հարկ էր մաքառիլ։ Մենք խղճմտօրէն աշխատեցանք ի գլուխ հանելու համար այն ծանր գործը, զոր մեզ կը վստահէր Ազգ. Պատկ. Վարչութիւնը։ Մեր ներկայացնելիք մանրամասն տեղեկագիրը պիտի պարզէ ընդարձակօրէն այն բոլոր կէտերը՝ որոնք ուշագրաւ եղան մեր երկարատեւ մատակարարութեան մէջ, ի վեր հանելով ինչ բարեջուններ որ մտցուցինք հոն և ինչ պակասներ որ կը մնան տակաւին լրացնելիք։ Ինչ որ հոս կ'ուզենք ըսել այսօր հրապարակաւ, սա՛ է թէ՝ վարժարանը պիտի յանձնենք մեր յաջորդին համեմատապէս բարգաւաճ վիճակ մը մէջ։ Իր ուսումնական մակարդակը վար չէ առաջին տասնամեայ շրջանի ուսումնական մակարդակէն, և ինչ ինչ ճիւղերու մէջ աւելի բարձր իսկ է, բան մը՝ զոր կարելի է ապացուցանել աշակերտներու տարեկան զբաւոր քննութեանց բաղդատութեամբ։ Իր ուսուցչական մարմինը բաղկացած է Պետութեան և Ազգին վստահութիւնը վայելող ձեռնհաս մասնագէտներէ։ Վարժարանին պիւտճէն ալ չատ հաւասարակշռուած է, և իր յարատեւութիւնը ապահովուած կրնայ նկատուիլ։ Վերջին տասնամեայ շրջանին մէջ ո՛չ միայն նոր պարտքեր չըրաւ Խնամակալութիւնը, այլ 2000 ոսկիէ աւելի հին պարտք մը վճարեց, ինչ որ երեւան պիտի գայ մեր ներկայացնելիք հաշիւներէն։ Բոլոր այս պարագաները կը յիշատակենք հոս, որովհետեւ ըստ մեզ ասոնք Կեդր. վարժարանի ապագայ զարգացման և յարատեւութեան գրաւականներն են։

Հուսկ ուրեմն, ներեցէք մեզ, Սրբազան Հայր, Խնամակալութեանս խորին շնորհակալութիւնը յայտնել Ձեր Սմենապատուութեան, ինչպէս նաև Ազգ. Վարչութեան Ժողովներուն և Խորհուրդներուն, այն թանկագին աջակցութեան համար, զոր մեր չքաւցաք մեզ՝ մեր գործը դիւրացնելով։

Մեր նուիրական պարտականութիւնն է այս առթիւ ալ մեր ամենախորին երախտագիտութիւնը մատուցանել յոսա Դաճոյից մեր կրթասէր ու սիրելի Վեհապետին, և մաղթենք որ Կեդրոնական վարժարանը երկար տարիներ բախտը ունենայ վայելելու Նորին Կայս. Վեհափառութեան՝ Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ Խան Բ.ի բարձր հովանիին, որ անարաղտաբերի բարիք մը եղած է համայն Թուրքիոյ կրթական հաստատութեանց։

1906 Հոկտ. 5

* * *

Տեղեկագրէն ետք շրջանաւարտները կարգային Օսմաններէն, Ֆրանսերէն, Հայերէն և Անգլիերէն խիստ գեղեցիկ ճառեր, որոնք վարժարանին կրթական արդիւնաւոր մակարդակին ճշմարիտ արտայայտութիւններն էին, և ամէնքն ալ խիստ գնահատուեցան մասնագէտներու կողմէ։

Վկայականներու բաշխումէն ետք, նախագահ Ս. Պատրիարք Հայրը խօսք առնելով հետեւեալ տեսութիւնը ըրաւ։—

Մարդկային ընկերութիւնը մէկ մակարդակի վրայ չը գտնուիր, այլ շատ մը դասակարգներու բաժնուած է, որոնք իրենց ստացած դաստիարակութեան տեսակէտով կը տարբերին իրարմէ դիրքով ու մտքով։ Կայ արհեստաւոր դասակարգը որ լոկ նախնական ուսումներով բաւականացած է, երկրորդ դասակարգը կը պատկանին երկրորդական ուսուցչական մարմինը զօրանայ նոր և արդիւնաւոր տարրերով, և տարակոյս չունինք թէ շրջանաւարտներէն անոնք որ կոչում ունին, պիտի կրնան պատասուաբեր դերը ունենալ հայ ուսուցչութեան մէջ, օժանդակելով անոր բարոյական և իմացական մակարդակին բարձրացման։

Իբր գեղարուեստի դպրաւոր ճիւղ, որ կրնայ ապրուստի միջոց իսկ հայթայթել այն աշակերտներուն, որոնք մասնաւոր տաղանդ ցոյց կուտան, նը-կարչութիւնը յատուկ խնամքով ուսանուեցաւ։ Ինչպէս խոստացած էինք մեր անցեալ տարուան տեղեկագրին մէջ, Խնամակալութիւնը իր ծախքով նկարչական առարկաներ հայթայթեց և այս դասին հետեւեցան ոչ-բարեկեցիկ աշակերտներ ալ։ Տարեկան բերանացի քննութեանց առթիւ յարգելի քննիչները առիթ ունեցան տեսնելու մէկ տարուան շրջանի մէջ պատրաստուած նկարներ, որոնց մէկ քանին մասնաւորապէս գնահատուեցան իբր դեղարուեստական տրտադրութիւններ։

Նոյնպէս, վերջին տարեշրջանին Զայնագրութեան դասախօսութիւնն հաստատուելով շատ արդիւնաւոր եղաւ։ Աշակերտները սիրով հետեւեցան այդ ճիւղին, և իրենց ցոյց տուած յառաջդիմութիւնը ի յայտ եկաւ եկեղեցական արարողութեանց միջոցին կատարուած եռաձայն ներդաշնակ երգեցողութեանց մէջ։

Մեր անցեալ տարուան տեղեկագիրը յիշած էր թէ մարմնամարզի պակասութիւնը մեծապէս զգալի է վարժարանին մէջ աշակերտներուն ֆիզիքական զարգացման տեսակէտով, Խնամակալութիւնը յարմար դատեց ներկայ տարեշրջանէն սկսեալ այդ դասն ալ հաստատել։ Նոյնպէս վարժարանը ամիսէ մը ի վեր ունեցաւ իր վճարեալ այցելու բժիշկը, պաշտօն մը որ ցարդ պատուական հանգամանք ունէր։ այսպէս աւելի պիտի ապահովուի առողջապահական տեսակէտով կարեւոր եղող բժշկական հսկողութիւնը։

Խնամակալութիւնը, նկատելով որ Կեդր. վարժարանի աշակերտներուն խօսելու դիւրութիւն տալու գլխաւոր միջոցներէն մէկն է խօսակցութեան և պատասխանութեան վարժութիւններ կատարել տալ, թէ՛ Հայ լեզուի և թէ օտար լեզուներու ուսուցիչներուն։ Սակէ զատ, ընդհանուր աշակերտներու համար, դասաժամերէ դուրս, շաբաթական երեք ժամ յատկացուած է Հայ, Թուրք և Եւրոպական լեզուներով արձակ և ոտանաւոր հատուածներու արտասանութեան, որ տեղի պիտի ունենայ գարնան երկար օրերուն։ Կը յուսանք թէ այս միջոցներով պիտի յաջողինք՝ դիրաւ խօսելու վարժեցնել Կեդրոնականի աշակերտները, ինչ որ կարեւոր պէտք մըն է և. որուն պակասը զգալի կ'ըլլայ յանախ ընդանային քննութեանց միջոցին։

Մեր սա տարուան շրջանաւարտները հինգ են։ ասոնց գրաւոր և բերանացի քննութեանց արդիւնքը նկատողութեան առնուելով, վկայական տրուեցաւ։

1. Պ. Հայկ Պէրպէրեան, Պոլսեցի, Դպրութեանց և Գիտութեանց պակաւորի աստիճանով՝ մեծ գովեստով։

2. Պ. Վահրամ Ղազիկեան, Պարտիզակցի, Դպրութեանց և Գիտութեանց պակաւորի աստիճանով՝ մեծ գովեստով։

3. Պ. Գրիգոր Համբիկեան, Էսքիշեհիրցի, Դպրութեանց պակա

գական ուսմանց հետևողները, որոնք համալսարանական կրթութիւնով մը ճած են և նոյն այդ համեմատութեամբ աւելի բարձր դիրք մը կը գրաւեն ընկերութեան մէջ, վարելով մեծամեծ գործեր, որոնք պաշտօն ունին նաև նկելու առաջին երկու դասակարգերուն վրայ։ Ամէն մարդ ինչ որ ալ ըլլայ՝ անպատճառ այս երեք դասակարգերէն մէկուն կամ միւսին պիտի պատկանի, որոնք իրենց կարգին աշխատելով կը վարեն աշխարհի յառաջդիմութեան դեկը։ Այսպէս, կեդրոնական վարժարանն ալ մեր ազգային միակ երկրորդական վարժարանն է, որուն հանդէպ սարքուած է այսօր։ Մեր նախակիրթարանի շրջանաւարտից հանդէսը բէկ յայտնեցին, բայց յոյս կայ որ նոր ակադ. Ուսումն. Խորհուրդին ջանքերուն շնորհիւ ի մօտոյ այդ ալ տեղի պիտի ունենայ։

Ինչպէս տեղեկագրէն կ'երևի, կեդրոնական վարժարանը այս տարի Ազգին կը պարգևէ հինգ վկայագրեր, ամէնքն ալ իրենց աշխատութեան աստիճանին համեմատ գիտութեանց ու դրպրութեանց աստիճաններով պսակաւորուած։ Սակայն այս թիւը չատ քիչ է մեր ոչնչութիւնն և մեր հասարակութեան մասնաւոր մակարդակին համար։ Կեդրոնական և Պէրպէրեան՝ տարին միասին 10-15 շրջանաւարտ. այս կը բաւէ՞, կամ այսչափ է միայն մեր երկրորդական ուսման հետեւողներու չափը։ Այս թիւը չբաւեր Ցանաչ մեր նախնեաց ուսանց շրջանը աւարտող պատանիները երկրորդական ուսմանց համար ազգային կրթ. շրջանակէն դուրս միջոցներ կը փնտռեն, այսինքն օտար կրթարաններու կը դիմեն, նկատելով որ նոյն կը սորվին այն պիտանի բաները, որոնք անհրաժեշտ են արտաքին աշխարհի յարաբերութեանց և իրադարձութիւններուն։ Տղան օտար նախնական վարժարաններու մէջ իր զգացումներով և դատողութիւններով կ'օտարանայ. քաւ յանձնարարելի չէ որ ազգ. նախակրթարանի մը մէջ չկամրուած տղայ մը ուրիշ վարժարաններ դրուի. բայց երբ տղան արդէն իր նկարագիրը կազմած է կրնայ երկրորդական օտար հաստատութիւններու դիմել, ուր կրնայ զեղծանել իր գաղափարները ու զգացումները։ Երկրորդական ուսման նպատակն է տղան վարժեցնել արտաքին աշխատանքի գործառնութեանց, անոր մտքին տալ այնպիսի ուղղութիւն մը որ կարենայ արտաքին յարաբերութիւնները հաստատակամութեան մէջ պահել տեսակցութեան հետ, և այս ալ կարելի կ'ըլլայ հրապարակին վրայ բանուկ եղող լեզուներուն գործնականապէս վարժելով աչակրտները, միշտ չփման մէջ գտնուիլ տրտաքին աշխարհին հետ և մեր ոչնչութիւնն համեմատ պատրաստելով ապագայ գործնական մարդը։ Մեր մէջ սակայն այս կէտը թերի կը մնայ։ Բայց ահա Կեդրոնական վարժարանը որ այդ ն գտանելին կը ձգտի տակաւ, այսինքն ուժ տալ գործնական և լեզուներու ուսման, դարձ արդիւնքը այսօր կը տեսնենք։ Այս տարուան շրջանաւարտներուն դիզ թիւը իրենց կազմութեան տարին տարին 31ի կը հասնէր կ'ըսէ տեղեկագրը և յարաբերական նուազմանն ալ ամենայն ինչ ոչ նպատակ ծնողաց նիւթական կացութեան կը վերագրէ։ Բայց ես կը կարծեմ որ, անոնք որ աւանց դպրոցին շրջանը լրացնելու մեկնած են վարժարանէն, անոնք աւելի ձեռքերնին բեռանելու հանող ծնողաց զաւակներ են, որոնք օտար հաստատութիւններու կամ Ռուսիայի մէջ կը փորձեն կատարելագործել իրենց ուսումը, իսկ անոնք որ դիմեր վերջը մեր հարկին տակ կը մնան՝ անոնք ալ աւելի միջնակարգ ծնողաց զաւակներ են։ Երևոյթը չէ որ մեզ պէտք է հրապուրէ, այլ իսկական պրէտքը, և քանի որ կեդրոնական վարժարանի միտակալութեան ջանքերուն շնորհիւ երկրորդական ուսման գործնական հանդամանք մը տալու և արտաքին աշխարհի պէտքերուն համեմատ աշակերտ պատրաստելու միջոցները ձեռք առնուած են, ալ ուրեմն հարկ չի մնար օտարին դիմելու, որովհետև ըստ օրինի երկու հաստատակցիր կրթ. նպատակներուն համար աւելի նախամեծար պէտք է համարել ներքինը քան արտաքինը։ Խնամակալները կ'ըսեն թէ իրենց գործը յաջողին պիտի լինուր։ Խնամակալութիւնը այդ բառը սպրդեցուցեր է տեղ մը. հոս պաշտօնապէս բան մը չեմ կրնար ըսել, միայն կը գոհանամ ըսել թէ լաւ աշխատող մարդոց ոճիքը ձգելը լաւ չէ։ Մեր դպրոցներու յառաջդիմութեան համար ունինք բարձր հովանաւորութիւն մը որ Ս. Հայրապետականն է, որմէ կ'օգտուինք միշտ։ Կայս. Շորներէն մին ալ վարժարաններուն ազատ և ընդհ. լինելն է։ Կայս. այս թանկագին զգացմանց իմաստն եղած է մեր արդի կրթական նախաբար Բարձր. Հայրի փաշա որ ամէն միջոց և դիւրութիւն կ'ընծայէ մեր վարժարաններուն յառաջդիմութեան համար։»

Ն. Սրբազնութիւն ջերմագին մաղթանքներ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին առիւծատութեան համար, զորմն նեղեցան։

Ս. Պատրիարքը յետոյ պատանիներով մը փակեց հանդէսը։

Հանդէսէն յետոյ ներկաները մեծարուեցան օշարակներով ու անուշեղէններով։

*** Խորհրդարանին պատերը զարդարուած էին կեդրոնականի աշակերտներուն իւղանկարներովը, որոնց մէջ չատ յաջողներ ալ կային։ Նկարներուն մէջ կային Պարոնայք Արամ Տէօքմէճեանի, Ռաֆայէլ Շիշմանեանի, Արտաշէս Սարգիսեանի և Միսաք Աբիսողոմեանի ձեռակերտները։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը, երէկ ընկերակցութեամբ գործակատար Արիս էֆ. Ֆէսճեանի, կայս. Պալատ գնաց։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ Տեղեկագրէն քաղելով հրատարակած էինք երէկ Պարիարքարանի պաշտօնեաներուն թոչակաց քանակութիւնը։ Այդ քանակութիւնը կը պատկերացնէր միմիայն մինչ 1904 թուականը անոնց ստացած ամսականը, որուն վրայ վերջին քանի մը տարիներուն յաւելումներ եղած են պաշտօնէից ոմանց վախճանման և ոմանց հանգըստեան կոչուելուն հետեւանքով։

ԶԱՐՍԱՆՃԱՌԻ գայմագամ Վեսմ. Իզզէթ պէյ, որ քանի մը օր առաջ հասած էր իր պաշտօնատեղին ամսոյս 8ին, այցելեց տեղւոյն Ազգ. Առաջնորդարանը։ Առաջն. Տեղապահ Տ. Ցուվհաննէս Վրդ. հովուական այցելութեան ելած ըլլալով գիւղերը՝ իր Փոխանորդը՝ Տ. Պօղոս քհ. և Քաղաք. Փոխանորդ Աստենապետ՝ Սրգար էֆ. Պուլուդեան հրաւիրած են Ն. Վսեմութիւնը։ Իզզէթ պէյ յետոյ այցելած է Ազգ. վարժարանը, պտտած է դասարանէ դասարան, տեղեկութիւններ հարցուցած է վարժարանի վիճակին վրայ։ Ցետոյ այցելած է Մաղկոցի դասարանը և կարդալ տուած է փոքրիկներուն ալ իրենց մանկական դասագրքէն։ Իզզէթ պէյ քաջալերելով դպրոցի բոլոր ուսանողութիւնը յանձնարարած է որ աւելի եռանդով աշխատին և ուսանելով ազգիս մարդիկ և բարի քաղաքացիներ ըլլան։ Վարժարանի Տնօրէնը շնորհակալութիւն յայտնեց վարժարանի վարչութեան և համայն ուսանողութեան կողմէ ու բարեմաղթութիւններ ըրաւ մեր Օգոստափառ Կայսեր անգին կենաց համար։

ՀԱՅԵՐԷՆ ՄՈԼԻԷՐԸ.— Ցայսմ է թէ Իզմիրցի ծանօթ գրող Մեսրոպ էֆ. Նուպարեան երկու հատորներով հրատարակած էր Մոլիէրի Կատակերգութեանց մեծ մասը։ Երկու հատորին գին նշանակուած էր կէս ոսկի։ Ինչպէս ժամանակին ալ գրած էինք, այս գինը սուղ է և անմատչելի հասարակ քսակներու։ Ուրախ ենք որ Իզմիրցի վաստակաւոր թարգմանիչը նկատի առած է այս պարագան, և Մոլիէրի Կատակերգութեանց երկու հատորին գինը իջեցուցած է 1½ մէճիտի, գին մը զոր վճարել ամէնն կարողով կ'արժէ՝ աշխարհի ամէնէն մեծ կատակերգակին այնքան սքանչելի գործերը կարդալու համար։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.— Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ Հիւանդանոցին համար օգնական յիմարաբոյժ բժիշկի մը պէտք կայ. ուստի ով որ կը փափաքի սոյն պաշտօնը ստանձնել մինչև ամսոյս 15 պարտի գրաւորապէս դիմել Հոգաբարձութեան գրասենեակը արձանագրուելու համար։

ԳԱԼՖԱՆԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻ Խնամակալութիւնը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Էսկիշէհիրի աղջկանցներէն Ցակոբ էֆ. կարապետեան՝ Նազէթ էֆ. Վարդերեանի ձեռամբ՝ 2 օսմ. ոսկի նուիրած է Հաստատութեան, իր երկրորդ զաւկին՝ Երուանդին՝ վանգաւոր հիւանդութենէ մը ազատուելուն առթիւ։

ԱԶԴ.— Բերայի Ս. Եկեղեցեաց Աւագերէց Արժ. Տ. Յովհաննէս Ա. քհ. Մկրեանի ի յարգանս Թաղ. Խորհրդոյ կողմանէ մասնաւոր հրաւէրով՝ քարոզիչ Գեր. Տ. Հմայեակ Ծրբազան հանդերձեալ է ամսոյս 8 յառաջիկայ կիրակի առաւօտ, Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ մէջ Ս. Պատարագ մատուցանել ի յիշատակ վշտացեալ Տ. Հօր ողբացեալ Երիցուհւոյն, և յետ Ս. Պատարագի Պաշտօն կատարել ի հանգիստ հոգւոյ հանգուցեալին։ Ննջեցելոյ Մկրեան բարեհամբաւ գերդաստանին։

Հետեւաբար կը խնդրուի թաղիս Պատ. ազգայիններէն և ամէն անոնցմէ որոնք յարգալիր վերաբերում ունին հանդէպ սգակիր Տ. Հօր, որպէս զի բարեհաճին նոյն օր ներկայ գտնուիլ նոյն արարողութեան։

Սիգմնաւորութիւն ժամերգութեանց ժամ 1.30 (Ը.Թ.), Ս. Պատարագ 3.30։

*** Թաղ. Խորհուրդս ի գիտութիւն կը ծանուցանէ թէ՝ Վսեմ. Տիգրան էֆ. Տ. Ներսէսեանի կողակից հանգուցեալ Տիկ. Ազատի Տ. Ներսէսեանի մահուան թաւանոց լման առթիւ, Գեր. Տ. Գրիգորիս Ս. Արքեպս. Յովհաննէսեան հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել առաջիկայ կիրակի, 8 Հոկտ., Դուզկունեանի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ, և միանգամայն կատարել օծումը Վերափոխման պատկերին, զոր բարեյիշատակ հանգուցեալին դուստրը՝ Օր. Նուարդ Տէր-Ներսէսեան գծած ու նուիրած է նոյն եկեղեցւոյ՝ ի յիշատակ իր ողբացեալ մօր։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Բ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ Մ. ՆԱՐԼԵԱՆ

*** Յառաջիկայ կիրակի, Թոփգափուի Ս. Նիկողայոս Եկեղեցւոյս տօնախմբութեան առթիւ, թաղիս քարոզիչ Տ. Մկրտիչ Վրդ. Զլղատեան Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ ի հոգեւոր մխիթարութիւն բարեսլաւ ժողովրդեան։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր Վ. Ատենապետի

Տ.Ք. ՃԷՋԱՒԻՐԼԵԱՆ Ա. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ՀԱՆԳԻՍԱԳԻՏԱԿ

ԶՈՒԱՐՃԱՍԷՐՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԷՍԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՅԱՐԵՑՔԱՆ

ԹԻՒ 7ԻԴ

«ՀԱՆԳԱԳԻՏԱԿ» զուարճասէրներու յատուկ Պատկերազարդ Շաբաթաթերթին Դրդ թիւը հրապարակ եկաւ այսօր աւելի ՀՈՍ, աւելի՛ հետաքրքրական և աւելի՛ զուարճալի։

Հանրագիտակի այս թիւը կը պարունակէ ԲԱՆԻՒՄի մեծագիր լուսանկարը. Ցօղուածներ ունին՝

Գր. Թարսեան (Խմբ.). — Ո՛հ, մենք... կեղծաւորներս։

Ց. Ալփիար. — Ամուսնութիւնը ի՞նչպէս կը սահմանեն։ Լուսանկարը և Ալպսի էջեր։

Կալոսօ.— Քրո+Քրո+Նիկ+Նիկ= Քրոնիկ (Թէ ինչո՞ւ Տիկինը չուզեր Երեկոյին ըլլալ)։

Բ. Լուսիկեան.— Աչխարհի չըբլան... քառասուն փարայով (Թերթօն Հանրագիտակի։

Էս-Սէ.— Ուր աղջիկ մը զարդասէր, նուրբ ճաշակի տայ դասեր (Մենասուրիւն)։

ԼԻՆԳ.— Բիանիսքը։

Sans Culotte.— Թէ ի՞նչպէս գիւտ մը ըրի ես։

Պ. Լավառեռ. — Սալամթօմրուքցին և ուհին (էթիւտ) և ՀԵՌԱԳԻՐ։

Ու «Հանրագիտակ»ի պարգեւաւորսրամատութեան մրցումին արդիւնքը և Երկրորդ հարցումը։

ՆԻՄԱԿԱՏՈՒՓ

Տէ՛ր Խմբագիր,

Այսօրուան Մանզումի մէջ կարդացի թէ Արմենակ Մարգարեանի կնքահայրը իր եղբայրը՝ Սմբատ էֆէնտին եղած է. սխալ է ասիկա և ձեզի սխալ տեղեկութիւն տուած են (*)։

Կնքահայրը ես ստորագրեալ եմ և ծախքն ալ ես ինքս ըրած եմ. ուստի կը խնդրեմ յանուն ճշմարտութեան հաճեցէք ուղղելու շնորհն ընել։

Խորին յարգանօք

ՎԱՂԱՐՇԱԿ Ա. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

Բերա, 5 Հոկտ. 1906

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի օր նշանախօսութեան հանդէսը տեղի ունեցաւ Տիար Արշակ Սիմոնեանի՝ Օր. Թագուհի Մ. Դաւիթեանի հետ, Պօյաճգիւղ, Դաւիթեան ընակարանը։ Տիար Արշակ Սիմոնեան Տ. Մըսլայլճեան Ցպարանին պաշտօնեաներէն է և գործունեայ երիտասարդ մըն է։ Իսկ Օր. Թագուհի՝ Պօյաճգիւղի վարժարանին նախկին դաստիարակուհի Տիկին Պեղիկ Մ. Դաւիթեանի աղջիկն է, որ ընտիր ձիրքերով օժտուած է։

ՊԷՐՈՒԹԻ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԹՐԱՄՈՒԷՅՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԱԶԴ.— Պէրութի էլեկտրական թրամուէյներու և էլեկտրականութեան Ընկերութեան բաժնեթուղթերէն ստորագրուողներուն կը ծանուցուի թէ բաշխումի վճարումը սապէս պիտի կատարուի.—40 ֆրանքը (վճարելի 4.40) պէտք է վճարուի հոկտեմբեր 16ին, երեքշաբթի Օսմ. Պանքային և Սելանիկի Պանքային կիշէներուն, Ղալաթիա.

Ցապաղած վճարումներուն համար հարիւրին 6 տոկոս պիտի հաշուուի,

Երրորդ եւ վերջին վճարումը, 40 ֆրանք, պէտք է կատարուի յառաջիկայ նոյեմբեր 15ին։ 2—6

Կ. Պոլիս 2 Հոկտ. 1906

(*) Խմբագրութենէս մարդ ներկայ չէր հարցնելու։ Լուրը ինք անձամբ առած էր Տիրայր վրդ.։ (Մ. Ա.)

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

18 Հոկտ. 1906

Հեռագրական գործակալութիւնը մինչև թերթիս տպուած միջոցին չհաղորդեց Բարիզի Սակարանին գիները։

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՇԱՔ

Գօնիա վիլայէթի նափսա սէր միւհէնտիսի իզզ. Պախթիյար էֆ.յէ բիւթպիի Սանիյէ ոբնրքը սանիսի.

Խրտէմաթը հասնէնէ համիյէթքեարանէսի միւշահէտ օլան Բում միթէպէրանընսան բիի. Ալէքսի Սուրլա էֆէնտիյէ բիւթպէի Սալիսէ թէվճիհ պույրուլմուշ ոբր։

ՆԸՇԱՆ

Հիւսնը խրտմէթ վէ զայրէթինէ մէպնի ժանտարմա տաիրէսի շիւպէ գալէմի սընրքը էվվէլ քէթէպսինտէն իզզ. Շեվքէթ պէյէ տէօրտիւնճիւ բիւթպէտէն Օսմանի նշանը ալիլերի ինսան պույրուլմուշ ոբր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԲԱՄԱԶԱՆ.— Ինչպէս ծանուցած էր Պոչուօնական Զեկուցումը, Շապան ամսուան երեսուն օրը, առջի օր ամբողջացած ըլլալով։ երէկ սկսաւ Բամազան ամիսը։

—Մեծ-Եղարքոսը, Շէյխ-իւլ-Իսլամը, բոլոր նախարարները և բարձրաստիճան պաշտօնատարները երէկ իրիկուն Կայս. Պալատ գացին՝ Բամազանի առթիւ իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցանելու և յետոյ Իֆթար ըրին։

*** Պոլիս գտնուող բոլոր զինուորները, ամէն իրիկուն, կարգով Իֆթար պիտի ընեն Կայս. Պալատին չրջակայքը պատրաստուած մասնաւոր վայր մը։

*** Քաղաքապետութիւնը, Կայս. Պալատ մատոյց մասնաւորաբար պատրաստել տրուած «սիմիտ»ներ և «բիսէ»ներ։

ՄԻՍԻՆ ԳԻՆԸ.— Քաղաքապետութիւնը նկատելով որ այս միջոցիս ոչխարներու Պոյիս ներածումը նուազած ըլլալով, գըվըրմըքի «չաչի»ն ուրբ զրուշ երեսուն փարայի և գառամանինն ալ եօթը զրուշ երեսուն փարայի բարձրացած է, գրեց ներքին գործոց Նախարարութեան թէ մինչև որ ներքին պէտքերը չգոհացուին, ոչխարներու և արջառներու արտածումը արգիլուի։

ՄԱՃԱՌ իշխան Բակոսցիի մնացորդները իր երկիրը փոխադրելու համար եկող պատուիրակութեան ի պատիւ հացկերոյթ մը տրուեցաւ առջի օր և երէկ։ Առջի օր Դալաթիոյ Սէն-Պուլա եկեղեցիին մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ. Բակոսցիի և իր ընկերակիցներուն գերեզմանին վրայ, և յետոյ հանուեցան ոսկերոտիքը, որոնց լուսանկարները քաշուեցան։

ԿՐԹԱԿԱՆ ՈՒ ԲԺՇԿԱԿԱՆ Նորակազմ Խորհուրդին անդամ կարգուեցաւ նաև բժշկական վարժարանին մանկաբարձութեան ուսուցիչ Պէսիմ Էֆէնտի փաշա։

ԼՈՒՄԱՑԱՓՈԽՆԵՐԸ.— Զեռընտաս պաշտօնարանը նկատելով որ լուսայափոխները մէճիտիէն քառորդի վերածելու համար 40 փարա տարբերութիւն կ'առնեն և քիչ մը աւելուած մէճիտիէներն ալ չեն ընդունիր, որոշեց այդ մասին ազդու մի՛ջոց մը ձեռք առնել։

ԹԱՏՐՈՆՆԵՐԸ.— Պոլսոյ Շահվատէ Պաշի և Տիրէքլէր Արասի մէջ Բամազանի գիշերները թատերական ներկայացումները արտօնուեցան։

ԿԵՆԴԻՆԱՐՆԵՐԸ. — Քաղաքապետութեան Խորհուրդը նկատողութեան առած է կենդինարները աւելի բարձրացնելու և անոնց վրայ թուանշանները աւելի յստակ կերպով նշանակելու համար։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ նահանգին կրթական Տնօրէն Սիւլէյման էֆ. դատաստանի պիտի ենթարկուի, տեղւոյն կրթական մնտուկին մէջ գործուած զեղծումներուն համար։

ՄՆԱՆԿ.— Առեւտրական Բ. դատարանը մնանկ հռչակեց Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, 160 թիւ խանութը հաստատուած մանիֆաթուրաճի Սիւլէյման Սըրաքը էֆ.ն։

ԿԻՐԱՍՈՆԻ ՄԷՋ ՀՐԴԵՀ.— Երէկ առտու Պոլիս հասած մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Կիրասոնի չուկային մէջ հրդեհ ծագելով, Բարա Անտոնիո քարաշէն խանը այրեր է։ Ապահովագրական զանազան Ընկերութիւններ վնասներ ունին։

ԾՈՎԻ ԱՐԿԱԾ. — Գերմանական Լոյտի Թէրաբիա չոգենաւը, որ Իզմիրէն ճամբայ ելած էր, մշուշի բռնուելով, ճաքած գետնի մը վրայ։ Բարաի առջեւ ժայռի մը վրայ։ Ընդհարումը այնքան սաստիկ եղաւ որ չոգենաւը ծակեցաւ։ Մեծ իրարանցում տիրեց ուղեւորներուն մէջ։ Բարեբաղդաբար թեթեւ նորոգութիւն մը եղաւ ծակին վրայ և չոգենաւը Պիրէոն հասաւ, ուր այժմ կը նորոգուի։

ՃԱՇԻ ԱՏԵՆ մի՛ միայն Զիթիլի հանքային ջուրը խմեցէ՛ք։ Դժուարամարսութեան, կաթուածի, Աւազախտի, և այլնի դէմ։ Անգաղդաստելի, ամենաազդեցիկ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 17 Հոկտ.— Անգլիոյ թերթերը խօսելով Բարիզի մէջ Լոնտոնի քաղաքապետութեան եղած խանդավառ և մեծաշուք ընդունելութեան վրայ, կ'ըսեն թէ այս հանդիսական ցոյցերը աւելի պիտի արմատնդեն երկու ազգերու սիրալիր համաձայնութիւնը։

ԲԱՐԻԶ.— Հալի մէջ (Բարիզի ուսանողներնց չուկան) Լոնտոնի Լօրտ քաղաքապետին կատարուած ընդունելութիւնը չատ փայլուն եղաւ։ Սըր Վօկանի Մօրկան յուզեալ չեչտերով շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն եղած այսքան սրտագին ընդունելութեան համար։ Այս իրիկուն անգլիացի այցելուները ներկայ պիտի գտնուին Օբէրայի հանդիսական ներկայացման, պաշտօնական համազգեստով։

ՀՌՈՄ.— Նախկին Երեսփոխան և ծովային ճարտարագէտ Մ. տի Բալմա՝ իտալական նաւատորմին վրայ կատարած մէկ ուսումնասիրութիւնն եզրակացնելով կը յայտարարէ թէ նոյն նաւատորմը չատ տկար է պատերազմի մը համար գործողութեան ո և է խարիսխ չունենալով Ադրիական ծովուն մէջ։ Իտալիոյ նաւատորմը Աւստրեւհունգարականէն աւելի բազմաթիւ մարտանաւերէ բաղկացած է, բայց նոյնքան միացեալ չէ, բաժնուած ըլլալով երկու ծովերու միջև։

ՊԻՋԵՐԹԱ.— Ծովային նոր աղէտ մը մեծ սարսափ պատճառեց։ Ֆրանսական Լիւդեն ընդծովեայ նաւը, փորձեր կատարելու միջոցին, 35 մեդր խորութեան տակ խրեցաւ աւազին մէջ։ Նաւին մէջ կը գտնուին երկու նաւապետ և 14 նաւաստի։ Օգնութեան հասնելու ո և է միջոց չգտնուելով մտտերը, անմիջապէս Մալթա հեռագրուեցաւ որ օգնութիւն հասնի։

ԲԵՌԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Վարոնէժ գաւառին մէջ, Բերսոնի վաճառականի մը յանձնուեցաւ 80 միլիոն բուտ ցորեն բաշխելու համար նոյն գաւառին ամէն կողմերը ուր պէտք կայ։

— Այսօր կը հերքուի այն լուրը թէ Ռուսիոյ արտաքին գործոց Նախարար Մ. Իզվոլսքի Պերլին պիտի երթայ, այցելութիւն տալու իշխան Պիւլովի։

ՊՐՈՒՆՍՎԻԳ.— Պրունսվիքի դըքսութեան Խորհրդարանը Օրինագիծ մը պատրաստեց նոր խնամակալի մը ընտրութեան համար, որ անհրաժեշտ դարձած էր նոր դէպքերու հետեւանքով։

ՊԷՐԼԻՆ.— Հոչենլոէ իշխանը ցաւ կը յայտնէ իր յիշատակներուն հրատարակութեանը համար, նոյն իսկ ազատական կուսակցութեան լրագիրները զայն կը քննադատեն։

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Սերպ կառավարութիւնը երկարօրէն պատասխանելով աւստրիական վերջին ծանուցագրին բոլոր կէտերուն, առեւտրական բանակցութեանց մասին, կը յայտարարէ թէ անդրդուելի կը մնայ իր տեսակէտին վրայ՝ թնդանօթներու և ռազմամթերքներու յանձնարարութեանց խնդրոյն համար, այն սկզբունքին համաձայն թէ գործելու կատարեալ ազատութիւն պէտք է ունենայ։ Ճարտարարուեստի միւս յանձնարարութեանց գալով, սերպ կառավարութիւնը պատրաստ է դայնս ընել Աւստրիոյ—Հունգարիոյ նախապէս առաջարկուած համեմատութիւններով, եթէ երկու երկիրներուն միջեւ առեւտրական դաշնադրութիւն մը կնքուի։ Հակառակ պարագային սերպ կառավարութիւնը որ և է յանձնառութիւն պիտի չստանձնէ, որպէս զի միւս տերութեանց մասին տեղի ունենալիք բանակցութեանց մէջ գործելու ազատութիւն ունենայ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Տիկին Զէբմէն Պաթ և Ալէքդա Ճաքոպս հինգշաբթի օր նախագահեցին գումարման մը, զոր կազմակերպած էին կիներու ընտրական իրաւունք տալու կուսակիցները։

ՀԱՅԱՏԵԱԿ ՔՂ. ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ

ՏԱՐԵՐՔ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԼԵԶՈՒԻ Ա. Բ. Դ. ՀԱՅՈՑՈՒՆԵՐԸ

Նոր տպագրութեամբ ի լոյս ելած են, կը ծախուին Կալաթա Գուրչունլուխան Սագաեան տպարանը և ի Կ. Պոլիս Սիւմպիւլի խան Մինրան էֆէնտի Փափազեանի գրատունը։ Դին Ա. հատորին 3, Բ.ինը 5, Գ.ինը 5։

% 30 ԶԵՂՔ 50—26

Վայելուչ հագնիլը՝ Օրուան պահանջն է
կարդացէք չորրորդ էջը

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿ

(Հոկտ. 5 Հինգշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին	ճերմակ	օխան	37—
Երկրորդ	»	»	35—35½
Խառն			34—
Զավտարը			31—32
Կարծր առաջին		»	39—
Կարծր միջին		»	36—37½

Երէկ 20 վագոն Անատոլուի ցորեն ժամանեց։

ԱԼԻՒՐ Դրչ.

Տեղական գերմա Ա.	պարկ	68—70
» » Բ.	»	66

ԹԷՓ

Օխան 17½ փարա

ԳԱՐԻ

Քէօսթէնճէ	քիլէն	12—12½
Բումէլի	»	11½—12

Գէորգ Բարաղեան Տպարանի ազգը
կարդացէք չորրորդ էջը

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԿՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Օ. Ո.	101.37½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	101.31½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	101.38
» էն վար գինը	»	101.31½

ԲՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Ֆր.	145.87½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	145.62½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	146.12½
» էն վար գինը	»	145.50

Շերքէթը Խայրիէ	Օ. Ո.	40.50
Շերքէթը Խայրիէի Համիտիէ	Օ.Ո.	5.25
Միտիլլիի Պանքա		5.75
Սելանիկի «	Ֆր.	173.
Քամէրքսալ	Ա. Ո.	9.08
Քարասու Բրէվիլէժիէ	Ֆր.	167.—
» Օրտինէռ	»	157.50
Իզմիրի քարափ	»	595.—
Օսմ. Ապաոով. Էնկ.	Օ. Ո.	4.50
Ժիւբասանս Թրամվայ	» »	6.21
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	10.90
» պարտաթուղթ	Ֆր.	491.—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	317.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա. Ո.	18.30
Քարափ Կ. Պոլսոյ	Ֆր.	452.—
Բրէտի Ծոնսիէէ Էժիբս. 1886		330.—
» » » 1903		267.75
Թրանսվալ		55.—

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն	Ֆր.	265.—
Պանք Նաս. Կրէս.	»	434.50
» « » Նոր	Օ.Ո.	4.05
Լաւրիոմ	Ֆր.	72.50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղ.էն		Ղ. Փր.
Ֆրանսական ոսկի		87.13
Անգլիական ոսկի		109.34
Բոլ		90.30
Մէճիտիէ արծաթ		107.12
Ռուպլի թղթադրամ		8.66
Քրիմիոյ		50.

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրշ.	109.25
Բարիզի » »	Ֆր.	22.98¾
Վիէննայի » »	քուրօն	21.95
Պերլինի » »	մարք	18.68

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

17 Հոկտեմբեր 1906

Ֆրանսական Ռանթ	3 %	95.80
Օսմ. միաց. գոնս.	4 % բաց.	94.—
» » »	գոց.	93.75
Բումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	148.50
Բէժիի պարտաթուղթ	»	462.—
Օսմանեան մաքս	»	—.—
Օսմանեան Պանքա	»	681.—
Քրէտի Լիոնէ	»	1175.—
Բարիզի Պանքա	»	1157.—
Աւստրիական Ռանթ	4 %	—.—
Իտալական »	5 %	102.65
Ռուսական »	4 % 1901	61.40
Սպանիակ. արտ. փոխ.	4 %	95.50
Պալիա Քարա Այտրն	Ֆր.	724.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

17 Հոկտեմբեր 1906

Անգլիական Ռանթ	86.37
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց. Դ.Կ.	92.87
» » » գոց. »	93.25
Օսմ. Պանքա	17.—
Ռուկիարական 1892	101.—
Ռուսական 4 % 1898—89	73.63
Ցունական Ռանթ	40.75
Զարթրբի	1.65
Թրանսվալ	—.—
Ռանսմայն	5.93
Ճաքոնական 4 %	—.—

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

17 Հոկտ. 1906

Գերմանական 3 %	86.20
Օսմ. Միաց Գոնս.	94.40
Օսմ. փոխառութիւն 1903	—.—
Բումէլիի երկաթուղի	145.90

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

17 Հոկտ. 1906

Օսմ. Բէժի	437.—
Բումէլիի Երկաթուղի	163.50
Վիէննական պանք	558.50

ՀՐԱՆՏ ԴԱՄԻԱՆՈՍԵԱՆ

ՎԱՅԵԼՈՒՉ ՀԱԳՆԻԼԸ
ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆ Է

Մ. և Կ. Շանազարեան Եղբարք իրբեւ վաճառական—դերձակ ձմրան եղանակին առթիւ բալթօր, բարտրաւիւ, գօսթիւմ, բանթալոնի և ֆանթէզի ժիլէի համար անգլիական տոկուն կերպասներ բերել տուած ըլլալով, ճաշակաւոր ձեւով և մաքուր գործաւորութեամբ կարուած ամէն կարգի հագուստներով պատրաստ են գոհացընել ամէն իրենց դիմող յաճախորդները։

Հոն դիմողները պիտի տեսնեն թէ պատրաստ հագուստի գինէն չնչին տարբերութեամբ իրենց կը պատրաստուի այնպիսի ճաշակաւոր զգեստներ որ ամէնէն դժուարահաճներն անգամ ո և է դիտողութիւն չպիտի կրնան ընել կարուձեւի մասին։ Ճշդապահութիւնը նշանաբան ըրած են, այնպէս որ խոստացուած ժամուն կը յանձնուին յանձնարարութիւնները։

Ամէն անոնք որ իրենց դերձակներէն այս տեսակ դժուարութիւններ կրելով կը դիմեն պատրաստ զգեստի վաճառատունները, թող դիմեն Մեծ-Շուկայ, ժամագործներու մէջ, Զուլամի Խանին տակ, թիւ 6—8, կերպասեղենաց դերձակ-վաճառատունը։ Փորձելու համար անգամ մը այցելել կը բաւէ։

Զգեստներ գին։ փեսացուներու համար մասնաւոր զեղչ 1—25

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՏՈՒԵՑՒԷՔ

Մօտակայ ձմրան առթիւ կը յանձնարարենք Ղալաթիա, Մեծ-Մէլէթ Խանի Ա. յարկը և 16 թիւը հաստատուած ՆՈՒՎՕԹԷ վաճառատունը։ Այս վաճառատան պարունակութիւնը նորուած և տեսուչն ալ փոխուած ըլլալով, դիմողներուն համար պատրաստ կը գտնուին հոն էրիկ մարդերու, կիներու, աղջիկներու և տղոց համար ամէն տեսակ զգեստ, և այլն։ Ամէն յաճախորդ կը խոստովանի այս վաճառատան ծախածներուն ամուութիւնը, և պաշտօնեաներուն բարեկրթութիւնը։ Կը գտնուին պլուզներ, ֆանէլա, գուլպայ, թաշկինակ, շատ տեսակ ժանեակներ, ոեղանի ծածկոցներ, մխոց և այլն։

Ամէն շաբաթ նոր ապրանք կը հասնի։ 30—2

ՏՊԱՐԱՆ
ԳԷՈՐԳ ԲԱԲԱՋԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Չիչէք Բազար, թիւ 9

Տպարանիս մէջ ամենամեծ խնամքով կը պատրաստուին սիրուն և ճաշակաւոր Այցաքարդեր։ Վաճառականական հաշուեցուցակներ, Մուրհակներ։ Պահարաններ, Նամակագլուխներ, Հարսանեաց և Նշանախօսութեան քարտեր ամէն տեսակէ ու լեզուէ։

Տպարանս ունի նաեւ ճոխ մթերք մը ՔԱՐԴ ԲՕՍԹԱՆԵՐՈՒ, Նոր Տարւոյ, Մնդեան, Զատկի և Պարամի շնորհաւորութեան յատուկ ամէն լեզուէ։

Այցելութիւն մը բաւական է տպարանիս ճաշակին վրայ գաղափար մը կազմելու համար։

Գաւառական յանձնարարութիւններ կը կատարուին խնամքով և փութով։ Տպարանս ձրի նմոյշներ չղրկեր բնաւ, գաւառներէն ամէն անոնք որոնք իբրեւ ԷՇԱՆԹԻՑԵՈՆ քարտ բօսթալ կ'ուզեն պէտք է կա՛մ, ՄԱՆՏԱԲՕՍԴՈՎ և կամ ԴՐՈՇՄԱԹԱԹՈՎ փոխարժէքը զրկեն, հակառակ պարագային իրենց խնդրանքը անսկզի պիտի մնայ։ 2—30

ՏԱՐԵՎՔ ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ
ԳԻՆ 10 ՂՐ. ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Բոլորովին ընդարձակուած ու նոխացուած նոր յաւելումներով ու բարեփոխումներով, նոր պատկերներով ու բացատրութիւններով։

Հեղինակ՝ Բրօֆ. Ա. Պէշչեան Աշնթաց

Ի նկատ առնելով անցեալ տասնեակ տարիներու բնագիտական բարեփոխումները, կը զգանք թէ մեր դասագրքերն ևս պէտք է համապատասխանեն մեր կրթական պէտքերուն պահանջման։ Այս նորանոր յառաջդիմութիւնը և միանգամայն մեր ազգ. վարժարանաց մէջ Տարերքին գտած ընդունելութիւնը, քաջալերեցին մեզ ի լոյս ընծայել այս երկրորդ տպագրութիւնը, հիմնական այնպիսի բարեփոխումներով որ ըլլայ հասարակ տպագրութենէ բոլորովին տարբեր գործ մը իսկապէս նոր գրութիւն մը։

Կարեւոր յաւելումներ եղած են մասնաւոր մանրնականութեան բաժնին մէջ որ ուշագրաւ կը հանդիսանայ վերջին տարիներս։ Նախապէս 280 էջ, իսկ այժմ 360։ Պատկերներու և լուսանկարներու գծագրութիւններու բարեփոխեալ թիւն ալ 145էն 165ի բարձրացած է։

Կը սիրենք յուսալ թէ, ընդունելութեան մասին նոյն բաղդին պիտի արժանանայ յոյժ ճոխացեալ այս տպագրութիւնն ևս։

Դիմել ի Կ. Պոլիս Պայպլ Հաուզ Վէր. Ց. Փ. Գրիգորեանի և Մարգարեան գրատուներ, ու նաեւ բոլոր գրավաճառաց. Յիշեցեալ հեղինակին։

Ուսանողաց դիւրամատչելի ընծայելու մասնաւոր դիտաւորութիւնով Յշանակեցինք գին՝ 10 ղր. միայն։ 3—12

ԳՐԱՏՈՒՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՍԿԻԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ ԹՕՐԱՆՃԵԱՆ ԽԱՆ

Կեդրոն գիտական, վիպական, դպրոցական եւ մատենադարանի ամէն տեսակ գրքերու

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԶԵՂՔ

ԸՆՏԻՐ ՏՊԱԳՐ. ՎԻՄԱԳԻՐ ՈՒ ՏՊԱԳԻՐ

Այցաքարտ, Հրաւիրական, Նամակագլուխ, պահարան, Վկայական, Վիճակագրեր, բարեկիր, պատուանշան, եւն. եւն.

Ցանձնարարութեանց առմամբ օրը օրին ու նոյնութեամբ

Գործառնութիւն միշտ կանխիկ

ԳՐԱՏԱՆ ՀԱՍՏԷՆ

درسعادت خوراسغیان خانده کتبخانهٔ جدید

23—50

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ ԱՐՓԱՃԵԱՆ

ԱՐՏՕՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿՐԹ. ՆԱԽԱԲԱՐՈՒԹԵԱՆ

Բանկալթի Պէշլիֆտէրի նաստեսի թիւ 93

Լուսանկարչական վրայի աբարթմանը

Կը ծանուցուի արդոյ հասարակութեան թէ, մանկապարտէզս փոխադրուած է Բանկալթի, թիւ 93 աբարթմանը, ուր կ'ընդունուի 4էն 12 տարեկան երկսեռ մանուկներ։

Մանկապարտէզիս դրութիւնը Ֆրէօպէլեան է, մասնաւոր բարոյական և ֆիզիքական դաստիարակութիւն հաստատելէն կը զատ, իմաստուն, ֆրանսերէն լեզուի բառաթիւը տղաքը կ'ուսնին անդգալի կերպով և բոլորովին բնական եղանակով։

Գրել, հաշուել, հիւսել, ասեղնագործել և մարմնամարզի խաղերը իրարու խառնուած, ղբօսանքի պէս կ'ուսնին մանուկները առանց ձիգի և աշխատութեան։

Դաշնակով երգեցողութիւնը առօրեայ է։ Հակառակ այս բոլոր առաւելութիւններուն մանկապարտէզիս թոշակները խիստ մատչելի են։

Արձակուրդի ամիսներուն մէջ 15 օր միայն գոց է որպէս զի տղաքը տունը մնալով չձանձրանան. քանի որ Մանկապարտէզի մէջ իսպ և ուսումն միասին կիրարկելով կը զուարճանան։

Հիմնադիր Տնօրէնուհի
Ա. ԱՐՓԱՃԵԱՆ

ՄԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԻՔ

մինչեւ որ չտեսնէք և չուսումնասիրէք խիստ ուժգին սակագիններով և խիստ առատաձեռն պայմանները

"ՖՐԻՏՐԻԽ ՎԻԼՀԷԼՄ"ի

"Friedrich Wilhelm,,

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ՊԵՐԼԻՆ, 1866ԻՆ

կը գործէ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ուղղակի հսկողութեան տակ

Ապահովագրութիւն խառն, ընտանեկան, ժողովրդական և մանուկներու, կենսաթոշակ եւլն. եւլն.

ՄԻՆՉԵՒ 1905 ԴԵԿՏ.ի ՎԵՐՋԸ

ԿՆՔՈՒԱԾ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1,040,000,000 ՖՐ.

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒՈՂՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԳՈՒՄԱՐ (կլոր հաշուով)

82,069,055 ՖՐ.

ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՐԱՄ

117,268,910 ՖՐ.

ԴԱՆՁՈՒԱԾ ԱՊԱՀՈՎԱԳԻՆ ՄԻՆՉԵՒ 1905

25,403,875 ՖՐ.

2,015,988 հոգի ապահովագրուած են մինչեւ 1906 Յունվար 1

Ընկերութեան դրամատուներն են

Օմ. Կայս. Պանքան

Բարխպանքը (Գերմ.Կայս.Պանք.)

Ս. Պլայիրատէր դրամատունը

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

Ջ. Կ. ՋՕՆՍԸՆ ԵՒ ԸՆԿ.

J. G. Johnson & Cie

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ ԴԻՄԱՑ

Թաղապարեն խան, ՂԱԼԱԹԻԱ Կ. ՊՕԼԻՍ

Արդիւնաւոր գործակալներ կը փնտռուին, առաջնակարգ յանձնարարականներ ներկայացնելու պայմանով։

ՏՕՔԹ. Գ. ՉԱՐՖՃԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ, ՖՐԱՆՍ. ՇԵՄԱՐԱՆԷՆ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Ականջի, բերանի, կոկորդի եւ բերնի հիւանդութեանց

Որ երբեմն իբր օգնական լսիչ պաշտօնավարած է Պարտիզի կառավարական հիւանդանոցներուն մէջ, այժմ Կ. Պոլիս վերադարձած ըլլալով, կը բնակի Բերա, Թաքսիմ Ըսբր փողոց թիւ 6 (գաղղիական հիւանդանոցին եւսեր), և հիւանդ կ'ընդունի բաց ի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ գեղաբերկուչ թիւն ամէն օր կէս օրէ վերջը։

Շաբաթ օրերը ձրի։ 16—40

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

Քրէտի Լիոնէի դրամատունը պատիւ ունի ծանուցանելու թէ Սուլթան Համամ իր Պոլսոյ մասնաճիւղին մէջ հաստատած է դրամարկղեր, որոնք հասարակութեան տրամադրութեան տակ պիտի գտնուին, և որոնց մէջ կարելի պիտի ըլլայ ի պահ դնել արժեթուղթեր, վաւերագրեր, գոհարեղէններ, դրամ, բաժնեթուղթեր, պարտամուղթեր, պետական թուղթեր, պանքնոթներ ընտանեկան թուղթեր, սեփականութուղթեր եւն.։

Ամէն մարդ անուշտ մեծ շահ ունի իր թանկագին առարկաները ի պահ տալուն մէջ, քանի որ զանոնք միանգամ ընդ միշտ ապահոված կ'ըլլայ գողութեան և հրդեհի ամէն վնասներուն դէմ։

Դրամարկղերը որոնք շատ ժան գնովով մը վարձու կը տրուին, դոյութիւն ունեցող ամէն տեսակ դրամարկղերուն մէջ ամենակատարեալներն են, ինչպէս նաեւ ամէնէն ամուրները։

Անոնք գիշեր դերեկ անդադար հրկոչողութեան տակ կը գտնուին, իւրաքանչիւր դրամարկղի իւրաքանչիւր բաժանում, միայն մէկ բանալի ունի։

Բանալին վարձակալին կը յանձնուի և վարձակալը ինք իր կողմէ կրնայ ուզածին պէս դաղտնի հանգամանք մը տալ կղպելու և բանալու գործողութեան։

Վարձակալը ամէն օր կրնայ իր վարձած դրամարկղը գործածել առատաւն 8½էն մինչեւ իրիկուան 6ը։ (Ը. Ե.)։ 15—35

"ՕՄԷԿԱ,,

5 սէնթ իյուն թէհնիւտ օ-լունմաս չ ապարը սաաթլար, դաարն վէ էրքէք իչիւն էնվարի չէչիւ։

Եէկենանէ տէբօ-զիթօսը Տէբրա՝ ատէթատէ

ՕՐՕԶՏԻ-ՊԱՔ

34—50

Ա. ՍԻԿՈՒԷՆ
ՊՕՍՏՈ
ԱՆԴԱՄ
Փարիզի
Բարիզի 1900ի
Արուեստասէրներուն
Մազի ներկ,
վարդեկենական

ԹԷՆԹԻՒՐ ՏՔԹ. ՌԻՇԱՐ Ի

TEINTURE du Dr. RICHARDS'

մազերու և մօրուքի անմի ջական գունաւորում

Կը ծախսուի անուշահոտու-թեանց ամէն տեսակներով վաճառատուներու, դեղարանները, և դեղի մթերանոցներու մէջ։ Դօ Օ-քէրաթիֆ մեծ վաճառատունը, Կալաթա, Կ. Պոլիս։

Գաւառային յանձնարարութիւն փոխադրով կը կատարուին։ Կեղծերէն զգուշացէք։ 25—7

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ՆԻՒԹԵՐՈՒ

ԵՒ

ՖՐԷՕՊԷԼԵԱՆ ՆՈՒԻԷՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Դիմել

Ա. Մ. ԳԱՐԻՊԵԱՆ վաճառատունը

(Aux Articles de Beaux Arts)

44 Եիւքսէք Գալաթրիմ, 44 Ղալաթիա 20—8

ԲԱՂԴԱՒՈՐ ՄԱՅՐ ՄԸ

Նիհար, ազազուն, վատայծ, հիւանդկէս տղաքը երբեք չէի սիրեր, միշտ կը փափաքէի գիրուկ, թարսուլ, զուարթ, կայտառ տղաքը մեծցնել։ Կատարելապէս համոզուած էի որ ապագային ուժեղ, կայտառ և կորովի զաւակներու տրժանանալու և զանոնք ամէն կարգի հիւանդութեանց դէմ պաշտպանելու համար, անհրաժեշտ էր տղայուհակէն ուշադրութիւն ընել անոնց որուելիք սնունդին։ Հետեւաբար, երբ մեր անդրանիկ զաւակը վեց ամսու եղաւ, հետամուտ եղայ, ամէնէն լաւ սնունդը տալ անոր և բժիշկ մը յանձնարարութեամբ սկսայ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱՆ. ԼԻԷՆՈՎ սնուցանել զայն։

Տղուկը մեծ սիրտրժով կ'ուտէր այս ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱՆԼԻԷՆԸ և քանի ուտէր կը գիրնար, կ'ուժգնար և կը կայտառնար։ Այսպէս քանի մը ամիս անցնելէ վերջ, երբ ոգայ հանելու ժամանակը հկաւ, սկսանք մտահոգ ըլլալ, կարծելով որ մեր զաւակն ալ ուրիշ տղոց յատուկ ոգայ հանելու ցաւերն ու փորհարութիւնը պիտի ունենայ։ սակայն տղուկը առանց ոգ և է հիւանդութեան ոգան հանեց։ խաղալով, ցատկելով և շարունակեց ուժգնալ։ ուրախ ու զուարթ։

ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱՆԼԻԷՆՈՎ հինգ զաւակ մեծցուցի, երկուքը աղջիկ, երեքը մանչ, փառք Աստուծոյ ամէնքն ալ 25—30 տարիքը հասան առանց բնաւ հիւանդանալու և քաջազգ երիտասարդներ եղան։ հետեւաբար ի տրամ կը յանձնարարեմ մայրերուն որ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱՆԼԻԷՆՈՎ մեծցնեն իրենց զաւակները։

Բարիզ Գանտարթ փողոց Թ. 17

ՄԱՐՏԻՒԻՆ ԺԱՆԵՆ

ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱՆԼԻԷՆԸ կը ծախսուի դեղատուներու մեծ գեղաբանեներու, և դեղի մթերանոցներուն մէջ։ 23—26

ԵՌԱՆԿԻՒՆ ՄԱՐՔԱՆ ԱՆՊԱՏՃԱՌ ՓՆՏՌԵՑԻՔ
ԵՐԲ ԼԱՍԹԻՔ ԿԱԼՕՇ ԳՆԷՔ

որովհետեւ Բէթրսպուրգի անխարդախ ռուսական լասթիկները միմիայն այս եռանկիւն մարքան կրողներն են։ Եռանկիւնին մէջ ռուս տառերով պէտք է գրուած ըլլայ

1860 Ս. ԲԷԹԷՐՍԳՈՒՐԳ

եռանկիւն մարքայով ռուսական անխարդախ լասթիկները իրենց տոկունութեան ու շատ ատեն դիմանալուն համար, թէ՛ Եւրոպոյ և թէ Օսմ. երկիրներուն մէջ միշտ կը փնտռուին յաճախորդներէն, ուստի կալոշ լասթիկ ծախող խանութպաններ հանրութիւնը խաբելով եռանկիւն մարքայով ռուս լասթիկի տեղ անոր կեղծը կուտան ու եռանկիւն մարքայովին գինը կ'առնեն։ Հետեւաբար ո՛վ որ փնտռ ու կեղծ լասթիք գտնել չուզեր պէտք է անպատճառ այս եռանկիւն մարքան փնտռէ քալոշ լասթիկներուն տակ։ Օսմ. երկիրներու համար միակ ներկայացուցիչ ՄԱՆՈՒԱՔԻ Ժ. ՄԷՐՃԱՆՕՅ, Կ. Պոլիս Մէյսանէրգ փողոց թիւ 54, 56։

25—8

HUILE DE HOGG LE FOIES FRAIS de MORUE

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷ

Թ. Բ. ՀՕԿԻ

ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ԹԱՐՄ ԻՒՂԸ

Միակ գործարանն է որ կ'երաշխաւորէ անարատ, աղդու և դիւրամարս իւղ մը, ամէն երկիրներու Բժշկական մարմնոյն կողմէ գնահատուած։

Կը ծախսուի դեղի բոլոր մթերանոցներուն և դեղարաններուն մէջ։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼ

ԳՕՆԹՈՒԱՌ Պ. Է. ԾԱՆՆԻ

Եուսուֆեան խան թիւ 23, 25, 4 Պոլիս

50—4

ՊՕՎԻՆԻՆ

ՍՏԱՄՔԻՍ ՍՈՒՐ ԿԱՄ ԵՐԿԱՐԱՑԵՑ ԽԱՆԳԱՐՈՒՄՆԵՐ

ԱՆԱՐԻՆՈՒԹԵՒՆ ՍՈՒՍՔ ԵՒ ՈՂ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՔՈՒԷՐԱ ԵՒ ՏՂՈՑ ՈՒՐԻՇ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԺԱՆՏԱՏԵՆՔ, ԿԱՐՄԻԱՑ ՏՈԼԵՐԷՔԻ ՁԵՐՔ

ՓՈՐՇԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԲԱՆՔԷ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԲՈԼՈՐ ՄԱՐԴԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՍՆՈՒՆԴԻ ՆՈՒԱԶՈՒԹԵԱՆ ԿԱՄ ՄԱՐՄՆՈՅԻ ՆՈՒԹԵՆԷ ՊԱՁՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊՕՎԻՆԻՆ

ՍՏԱՄՔԻՍ ԲՈՒՐՈՒՄ ԵՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒՆ ՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՄԱՅՆ ԿԱՐՄԻԱՑ ԵՒ ՈՒԱՆԱԼԻՔԻՆ ՄԱՐՄՆՈՅ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԳՐԵԹԻ ՄԻՆՉՍԱՆ ԵՒ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ ՈՒԱՆԱԼԻՔԻՆ ՄԱՐՄՆՈՅ ՎՐԱՅԻՆ ԵՒՍԵԼՆ

ՊՕՎԻՆԻՆ որ քսանրեսթը տարիէ ի վեր մեծ օգուտով կը գործածուի Ամերիկայի, Եւրոպայի եւ Ճաբոնի բժիշկներուն կողմէ, հազարաւոր բժշկաց վկայութեամբ հաստատուած է թէ կը գերազանցէ բոլոր պատրաստ դեղերը, իր թէ բուժիչ եւ թէ սնուցիչ յատկութեամբ։

ՊՕՎԻՆԻՆը պատրաստուած է եղան մսին եւ մասնաւորապէս եղան ուղեղին եւ ոսկորներուն զօրացուցիչ եւ սնուցիչ հիւթերէն։ Այս պատճառով ՊՕՎԻՆԻՆի մէջ գտնուած օգտակար նիւթերէն մէկն ալ ֆոսֆորն է իր բնական վիճակին մէջ, որ՝ ինչպէս յայտնի է՝ մեծ եւ ազդու դեր մը ունի ոսկորի հիւանդութեանց բուժման եւ մանուկներու զօրացման եւ կազդուրման համար։ Աւելորդ է ըսել թէ բնական եւ դիւրամարս վիճակի մէջ ֆոսֆորի գործածութիւնն որ աստիճան նախընտրելի է, քան անբնական գործածութիւնը այդ դեղին։ Ահա այս պատճառով, փոխանակ ԿԱԹՆԱԽՈՒՌՆ ԱԼԻՒՐՆերու, ՊՕՎԻՆԻՆի գործածութիւնը կը յանձնարարուի մանուկներու հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկներու կողմէ։

ՊՕՎԻՆԻՆը բնաւ ինաս չի պատճառեր ոեւէ հիւանդի, ինչ որ ալ ըլլայ անոր դարմանման եղանակը։ Ուստի իր մնուցիչ յատկութեամբը, արագ ազդեցութեամբը եւ ամէնէն փափուկ ստամոքսներու կողմէ դիւրաւ մարսուելու յատկութիւններովը կը գերազանցէ բոլոր պատրաստ դեղերը, եւ մեծապէս կը նպաստէ մանուկներու, նոր ապաքինողներու, եւ վերջապէս ամէնէն փափուկ վիճակի մէջ գտնուողներու, ինչպէս նաեւ կաթ տուող մայրերու։

Ներկայ ծանուցման շուրջն ակնարկ մը նետել բաւական է, հասկնալու համար թէ ՊՕՎԻՆԻՆը ինչ կարգի հիւանդութեանց համար բուժիչ յատկութիւն ունի։

Նկատի առնելով նոյն դեղին ունեցած հրաշալի օգտակարութիւնը, ՊՕՎԻՆԻՆը բերուած է Թուրքիա եւս։ Վաճառման կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս, Ենի ճամիի մօտ, Օսմ. Նամակատան ետեւի փողոցը ԱՐԴԱՐԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ դեղավաճառատունը, որուն պէտք է դիմել Թուրքիոյ ամէն կողմերէն մեծաքանակ գնումներու համար։ Կը գտնուի նաեւ բոլոր մեծ դեղարաններու եւ դեղավաճառներու քով։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

(ՅԱՅՈՒՐԻ ՏՕԹԹ. Մ՝ԵՆԷՐԻԻ)

Ծանօթ վասնագէտ ջղային եւ մտային հիւանդութեանց

Իր բնակարանը փոխադրած ըլլալով Բերա, Թաքսիմ, Ճիչլի փողոց, թիւ 4 տունը, հիւանդ կ'ընդունի բաց ի հինգշաբթիէ, ամէն օր կէս օրէ վերջ։

Զորեքշաբթի ազատաց ձրի։

ՈՐ ՍԱՄՆԱՒՈՐ ԴԵՂ ՄԸՆ Է ՄԱՐՄՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԴԻՒՐԱՑՆԵԼՈՒ ԵՒ ՊՆԴՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆՀԵՏԱՑՆԵԼՈՒ

Բժիշկներու կողմէ Բաալը կը գործածուի գլխաւորաբար մարողութեան և աղիքներու անկածութենէ առաջ եկող ամնարողութեան, խիստ չունենալու, ստամոքսի թթուութեան և խառնուածքի, բերնի կծուութեան գլխու ցաւի, գլխու պտոյտի, անքնութեան, մէմէրի և մէմէսիոյ պատրի։ ստամոքսին մէջ հաւաքուած վնասակար կազերը վարելու և այս կարգի անհանգստութեանց դէմ։ Հոտ ախորժելի, համը անուշ է և ժամուցիկ ըլլալով, քանակին նուազութիւնը գործածութիւնը կը դիւրացնէ, այնպէս որ դեղէն խորշող տղաքներն իսկ կ'ախորժին և ուզելով կը գործածեն։ Հեռագրէն է Ունդրաբ, Աբազար ճամբէտի, 5 թիւ Միւրիվվէթ դեղարանին տէրը Եուրկի Աբսոթիտիս։ Կը գտնուի ամէն գլխաւոր դեղարանի մէջ։ Գին 5 ղրուշ։ 10—8

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ՕՈՒՇԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԱՐԵԱՆ